

Institucionální soustava regionální politiky v České republice

Bc. Iva Pazderová

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Iva PAZDEROVÁ**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Institucionální soustava regionální politiky v České republice**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Na základě dostupné literatury zpracujte literární rešerši na téma regionální politika.

II. Praktická část

- Popište cíle jednotlivých institucí regionální politiky České republiky, tedy cíle Ministerstva pro místní rozvoj, krajů, obcí a také cíle Evropské Unie.
- Zhodnoťte, zda jsou jednotlivé cíle ve vzájemném souladu či nesouladu.

Závěr

Rozsah práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

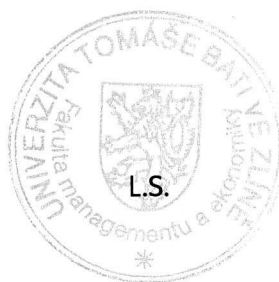
Seznam odborné literatury:

- [1] BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum, 2002. 221 s. ISBN 80-246-0384-5.
[2] MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky EU. 1. vyd. Ostrava: VŠB -- TU Ostrava, 2008. 959 s. ISBN 80-248-1117-0.
[3] VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.
[4] WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
[5] WOKOUN, R. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 3. vyd. Praha: Ifec, 2001. 266 s. ISBN 80-86412-08-3.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Milan Damborský
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 29. března 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 3. května 2010

Ve Zlíně dne 29. března 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce je vymezit na základě popisu cíle jednotlivých institucí regionální politiky v České republice, tedy cíle ministerstva pro místní rozvoj a ostatních ministerstev, dále cíle regionů soudržnosti, krajů, obcí a také Evropské unie a tyto cíle porovnat a zjistit jejich vzájemný soulad či nesoulad. Jedná se o instituce: Evropská Unie, Ministerstvo pro místní rozvoj, regiony soudržnosti, kraje a obce. Teoretická část práce je zaměřena na objasnění základních pojmů a definic regionální politiky. V praktické části je uveden stručný vývoj regionální politiky ČR až po současnost, nástroje jednotlivých úrovní regionální politiky. V poslední části jsou popsány a porovnány cíle všech zmíněných institucí.

Klíčová slova: region, regionální politika, instituce, strategické cíle.

ABSTRACT

The purpose of this dissertation is to describe and analyse the targets and objectives of the institutions participating in the regional politics within the Czech Republic. These include the EU institutions, the Ministry of Regional Development institution, NUTS2, regional and institutions of medium-sized communities. The first theoretical part gives the main definitions of the regional politics and explains the main terminology. The second, more practical part examines the development of regional politics in the Czech Republic and the political instruments used in various levels of regional politics. In the last part we contrast and discuss in details the core objectives of different levels of regional politics.

Key words: region, regional politics, institutions, objectives.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Děkuji Ing. Milanu Damborskému za odborné vedení, čas věnovaný konzultacím a cenné teoretické a praktické rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce

Motto:

„Veliký cíl dává životu velký smysl.“

Ladislav Pecháček

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 DEFINICE A ZÁKLADNÍ POJMY	10
1.1 DEFINICE REGIONÁLNÍ POLITIKY, TYPY REGIONÁLNÍ POLITIKY, DŮVODY JEJÍHO VZNIKU	10
1.2 POJEM A DEFINICE REGIONU	13
1.3 CÍLE A NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	15
II PRAKTICKÁ ČÁST	20
2 VÝVOJ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČR	21
2.1 VÝVOJ REGIONÁLNÍ POLITIKY A REGIONÁLNÍCH ROZDÍLŮ	21
2.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA A REGIONY ČESKÉ REPUBLIKY DNES	23
3 NÁSTROJE JEDNOTLIVÝCH ÚROVNÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR	29
3.1 DOKUMENTY K REGIONÁLNÍ POLITICE A REGIONÁLNÍMU ROZVOJI.....	29
3.1.1 Dokumenty národní úrovně - Strategie regionálního rozvoje	30
3.1.2 Ostatní dokumenty regionální politiky národní úrovně.....	37
3.2 OSTATNÍ NÁSTROJE JEDNOTLIVÝCH ÚROVNÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR	40
4 INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČESKÉ REPUBLICĚ	44
4.1 ÚROVEŇ EVROPSKÉ UNIE, KOMPETENCE, PRINCIPY, CÍLE	44
4.2 STÁTNÍ ÚROVEŇ	47
4.2.1 Legislativní zajištění, Zákon č. 248/2000 SB., o podpoře regionálního rozvoje.....	49
4.2.2 Cíle regionální politiky na státní úrovni.....	51
4.3 REGIONÁLNÍ ÚROVEŇ, LEGISLATIVNÍ RÁMEC, CÍLE	54
4.4 KRAJSKÁ ÚROVEŇ, LEGISLATIVNÍ RÁMEC, CÍLE	56
4.5 OBECNÍ ÚROVEŇ, LEGISLATIVNÍ RÁMEC, CÍLE	59
4.6 INSTITUCIONÁLNÍ SOUSTAVA REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČESKÉ REPUBLICĚ JAKO SYSTÉM – SHRNUTÍ A ZHODNOCENÍ CÍLŮ	62
ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	68
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	72
SEZNAM OBRÁZKŮ	73
SEZNAM TABULEK	74

ÚVOD

Každá z institucí regionální politiky má své specifické cíle a používá specifické nástroje k jejich dosažení, ty mohou být vzájemně často konfliktní. Cílem práce je vymezit na základě popisu cíle jednotlivých institucí regionální politiky v České republice, tedy cíle ministerstva pro místní rozvoj a ostatních ministerstev, dále cíle regionů soudržnosti, krajů, obcí a také Evropské unie a tyto cíle porovnat a zjistit jejich vzájemný soulad či nesoulad.

Práce je rozdělena na dvě části, první je čistě teoretická a vychází z literatury mnou nastudované. Druhá část je praktická a zde jsem využila teoretických základů.

Cílem teoretické části je seznámit čtenáře se základními pojmy. Proto je věnována terminologickému vymezení a definicím. Znalost základních termínů a definic je důležitá pro pochopení celkové problematiky. Konkrétně první kapitola teoretické části obsahuje definice regionální politiky, regionálního rozvoje, pojem a definici regionů, které se dají chápat z různých hledisek. Jsou zde také uvedeny důvody vzniku regionální politiky a její obecné nástroje.

Praktická část je rozdělena na tři kapitoly. První z nich je kapitola Vývoj regionální politiky v České republice až po současnost. Jde o stručný vývoj a dnešní fungování regionální politiky, což je důležité pro pochopení fungování institucionální soustavy regionální politiky v České republice. Další kapitolou jsou nástroje Regionální politiky České republiky. Nástroje regionální politiky jsou chápány jako prostředky, prostřednictvím kterých je dosahováno zamýšlených cílů regionálního rozvoje. Jde hlavně o strategické dokumenty k regionální politice, které jsou používány na všech úrovních regionální politiky. Nejdůležitějším dokumentem v této oblasti je Strategie regionálního rozvoje pro období 2007-2013. Jde o dokument, který je hlavním nástrojem regionální politiky, a který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, stanovuje rozvojové cíle, zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s politikou Evropské unie. Dalšími návaznými dokumenty jsou Národní rozvojový plán ČR pro období 2007-2013, Strategie hospodářského růstu, Národní strategický rozvojový rámec a Strategie udržitelného rozvoje. Dále jde o finanční nástroje, které mají podobu zdrojů EU či veřejných zdrojů a nástroje metodické, které poskytují metodické pokyny, poradenství či výzkumné úkoly. Hlavní kapitola praktické části práce a zároveň stěžejní kapitola celé práce je Institucionální zabezpečení regionální politiky v České republice. Zde jsou

rozebrány jednotlivé instituce regionální politiky na všech úrovních. Kapitola popisuje fungování, kompetence a cíle Evropské úrovně, dále kompetence, legislativní zajištění a cíle státní, regionální, krajské a obecní úrovně. Co se týče legislativního zajištění, tak konkrétně jde o zákony č. 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje č. 128/2000Sb., o obcích a zákon č. 129/2000Sb., o krajích. V této kapitole jsou shrnuty veškeré cíle a je zde určen jejich soulad či rozpor.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE A ZÁKLADNÍ POJMY

První kapitola je věnována definicím pojmů, které se vztahují k regionální politice a které jsou důležité pro správné pochopení celé problematiky regionální politiky a její institucionální soustavy. Jedná se o pojmy regionální politika a obecné důvody jejího vzniku, dále o pojmy region a nástroje regionální politiky.

1.1 Definice regionální politiky, typy regionální politiky, důvody jejího vzniku

Regionální politika je obtížně definovatelný pojem, který není jednoznačný a v průběhu let prochází vývojem. Konkrétní vymezení je ovlivněno stávající hospodářskou a sociální politikou a aktuálním socioekonomickým vývojem. Žádná definice není všeobecně uznávanou. Proto je níže uvedeno co nejvíce definic, pro co nejlepší pochopení tohoto pojmu.

- *„Regionální politikou se rozumí ovlivňování hospodářských procesů v území státu nebo většího ekonomického prostoru a to prostřednictvím veřejného sektoru. Přitom se má korigovat prostorová alokace vytvořená trhem. Regionální politika se snaží většinou o ovlivnění větších územních celků.“¹*
- Regionální politika představuje soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí, na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority.²
- Regionální politika je také chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů. Jejím cílem je vyvážený a harmonický rozvoj jednotlivých regionů, dále snižování neodůvodněných rozdílů mezi úrovněmi rozvoje

---

¹ MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky EU. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU OSRAVA, 2008. 959 s. ISBN 80-248-1117-0.

² Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

jednotlivých regionů a zlepšení regionální hospodářské struktury.³

- Regionální politika je soubor opatření, kterými vláda uskutečňuje vyvážený rozvoj státu nebo územního obvodu kraje v rámci přijatých opatření, včetně státní podpory regionálního rozvoje. Regionální politika vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti. Nedílnou součástí veřejné podpory v rámci regionální politiky je politika podpory regionálního rozvoje, která je zaměřena na regiony se soustředěnou podporou státu a ostatní regiony.⁴
- Regionální politika má za úkol korigovat některé důsledky působení tržního mechanismu, které jsou pro danou společnost z ekonomických či jiných důvodů nepřijatelné a které mohou v dalším období vést k neúplnému využívání dostupných zdrojů. Jde o soustavu opatření s cílem překonat nežádoucí sociální a ekonomické disparity mezi regiony. Zpravidla spočívá především v podpoře hospodářského a sociálního rozvoje zaostávajících regionů pomocí finančních podpor, vzdělávání, rekvalifikace a dalších opatření a také v usměrňování rozvoje bohatších oblastí.⁵

Všechny uvedené definice pojímají regionální politiku jako cílevědomou činnost organizací či představitelů státní správy a samosprávy, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území. Ze všech definic vyplývá, že regionální politika musí mít jasně definované cíle a mnohé nástroje, které mohou jmenované organizace používat.

Definice regionální politiky se určitým způsobem vyvíjí, vliv na vývoj mají teoretické přístupy a historické souvislosti.⁶

Regionální politika je určena k ovlivňování hospodářské struktury v jednotlivých regionech tak, aby zvýšila efektivnost hospodářské politiky. V tomto smyslu jsou

---

³ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN: 978-80-7201-699-0.

⁴ Fondy Evropské Unie [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/e>>

⁵ MATES, P., WOKOUN, R. a kol. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN: 80-7175-100-6. s. 115.

⁶ Nakladatelství portál [online]. 2010. Dostupné z <<http://obchod.portal.cz/ukazka/regionalni-politika-a-jeji-nastroje/28719/>>

identifikovány tři základní typy regionální politiky. Jsou jimi: Růstově orientovaná regionální politika, jejímž cílem je optimální alokace výrobních faktorů v prostoru prostřednictvím odpovídající koordinace soukromých a veřejných investičních aktivit. Dále Infrastrukturálně orientovaná regionální politika. Z jejího názvu vyplývá, že jejím cílem je rovnoměrné vybavení jednotlivých regionů infrastrukturou. Posledním typem regionální politiky je Stabilizačně orientovaná regionální politika. Ta má za úkol vytvářet relativně vyvážené hospodářské struktury v jednotlivých regionech. Toho je dosaženo prostřednictvím koordinace regionální politiky a odvětvových politik.⁷

Základním a nejdůležitějším důvodem vzniku RP je existence regionálních diferenciací. Faktorů regionální diferenciaci je několik. Jsou to faktory spojené s vývojem jednotlivých sektorů a odvětví, faktory spojené s vývojem populace a osídlení a ostatní faktory.

Mezi faktory spojené s vývojem jednotlivých sektorů a odvětví patří⁸

- výrazný pokles výroby a zaměstnanosti v těžkém průmyslu,
- pokles výroby textilního a elektrotechnického průmyslu,
- snižování počtu pracovníků v zemědělství, rozvoj terciérního sektoru,
- nestejný rozvoj soukromého podnikání.

Mezi faktory spojené s vývojem populace a osídlení jsou řazeny⁹

- pokračující depopulační procesy v periferních oblastech,
- setrvačné působení současné struktury osídlení, zejména lokalizace bytů a infrastruktury a
- nízká meziregionální mobilita pracovních sil.

Ostatními faktory jsou chápány¹⁰

---

⁷ WOKOUN, R, MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha:Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

⁸ WOKOUN, R, MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha:Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN: 978-80-7201-699-0

⁹ WOKOUN, R, MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha:Linde Praha, 2008.

- přetrvávající neuspokojivý stav životního prostředí, zejména v některých těžebních a průmyslových regionech,
- existence řady územně-technických specifik a problémů ztěžujících rozvoj některých regionů,
- rozdílná geografická poloha regionů.

Při větší koncentraci či kombinaci těchto faktorů dochází ke vzniku problémových regionů. V těchto regionech je potom vysoká nezaměstnanost, nízká hospodářská výkonnost, často i špatné životní prostředí. Vznik regionální politiky byl tedy nevyhnutelný, neboť jak z výše uvedených definic plyne, jde o důležitý nástroj k odstraňování těchto diferenciací.

Souhrnně tedy regionální politika¹¹

- Stanovuje hlavní směry a strategické cíle regionálního rozvoje na jednotlivých úrovních. To znamená na úrovni národní i regionální.
- Vytváří metody a postupy pro realizaci stanovených cílů.
- Představuje výkonnou a koncepční činnost státu a územních samosprávních orgánů.

1.2 Pojem a definice regionu

Pro pochopení všech těchto pojmů je důležité vysvětlení pojmu region. Stejně jako u regionální politiky, tak i zde existuje několik definic. Obecně můžeme region chápat jako územní celek, který je vymezený pomocí administrativních hranic buďto krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřenou působností, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem nebo sdružení obcí.¹²

Z jiného pohledu lze region chápat jako komplex vznikající regionální diferenciací

---

480 s. ISBN: 978-80-7201-699-0

¹⁰ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN: 978-80-7201-699-0

¹¹ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978 -80-7201 -699 -0.

¹² LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa . 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978 -80 -86754 -74-1.

krajinné sféry.¹³

Dále se lze na regiony dívat z několika hledisek.¹⁴

- Z geografického,
- funkčního hlediska,
- podle typu účelu,
- na základě stejnorodosti či rozdílnosti uskutečňovaných aktivit,
- z pohledu regionální politiky Evropské unie,
- z hlediska jejich ekonomické výkonnosti či
- z hlediska zákona o podpoře regionálního rozvoje.

Z geografického hlediska chápeme regiony jako část geografického prostoru charakterizovanou komplexem přírodních a socioekonomických prvků, vazeb a prostoru. Jejich specifickým rozmístěním a uspořádáním se vytváří určitá prostorová struktura s vnitřními zákonitostmi, díky nimž se tento prostor odlišuje od ostatních.¹⁵

U funkčních regionů jsou důležité vazby mezi bydlištěm a pracovištěm. Rozhodující význam zde má jejich vzájemné propojení formou technických sítí, mezi které patří silniční, železniční a vodní cesty, popřípadě i letecká spojení.¹⁶

Podle typu účelu dělíme regiony na administrativní a účelové. Administrativní regiony jsou vymezovány pro potřeby veřejné správy a účelové regiony jsou vymezovány pro řešení určitých problémů, které se k tomuto regionu vážejí. Příkladem takového účelového regionu může být třeba například chráněné krajinné oblasti a přírodní rezervace

---

¹³ MATES, P, WOKOUN, R a kol: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1.vyd. Praha: Prospertrum, 2001. 200 s. ISBN: 80-7175-100-6.

¹⁴ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa .1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978 -80 -86754 -74-1.

¹⁵ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa .1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978 -80 -86754 -74-1.

¹⁶ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa .1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978 -80 -86754 -74-1.

nebo národní parky.¹⁷

Na základě stejnorodosti či rozdílnosti uskutečňovaných aktivit regiony dělíme na homogenní a heterogenní. Homogenní regiony se vyznačují stejnorodostí ve vztahu k určitým zvoleným kritériím, jimiž mohou být geografické znaky jako morfologie terénu, převažující vegetace nebo klima. Heterogenní regiony jsou tvořeny prostorovými jednotkami různých velikostí, které se liší v úrovních občanské technické infrastruktury a zároveň jsou na sobě také určitým způsobem závislé.¹⁸

Z pohledu regionální politiky EU se regiony člení na NUTS a Euroregiony. NUTS jsou jednotky, které zavedl Statistický úřad EU pro statistické účely. Dělíme je na¹⁹

- NUTS I – je největší srovnávací jednotkou. Nejčastěji se jedná o území státu.
- NUTS II – jednotka řádově nižší, která obvykle odpovídá úrovni středního článku územně správního členění státu. V počtu obyvatel se jedná o 1-2 miliony. Mají přímou vazbu na strukturální fondy.
- NUTS III – jde o nejnižší územně správní region státní správy, tedy o okresy.
- LAU I – v řadě zemí nejsou tyto jednotky vytvořeny.
- LAU II – je nejmenší jednotkou. Zpravidla odpovídá velikosti obcí.

Euroregiony jsou nadnárodní svazky či sdružení měst a obcí jejichž cílem je podpořit a realizovat různé projekty a podporovat přeshraniční spolupráci různých forem.

1.3 Cíle a nástroje regionální politiky

Tato kapitola je věnována cílům regionální politiky. Ty jsou zde jen krátce zmíněny, jelikož jsou podrobně a konkrétně rozebrány v praktické části. Dále je tato kapitola věnována nástrojům regionální politiky, které jsou zde podrobně rozebrány a rozděleny z několika hledisek.

---

¹⁷ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.

¹⁸ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.

¹⁹ WOKOUN, R. Strukturální fondy č. 1 – Přípravy ČR na využívání strukturálních fondů, Praha 1998. s. 12.

Mezi základní cíle regionální politiky patří rozvoj regionů zaměřený na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti: každý region by měl mít příležitosti ke svému vyváženému rozvoji odpovídajícímu jeho potenciálu a specifickým stránkám. Jsou sladěny s prioritami EU a jsou v interakci k hlavním cílům resortních a krajských strategií a programů. Jednotlivé cíle vychází z identifikace hlavních regionálních problémů a pojetí hospodářské politiky. Z cílů regionální politiky jsou pak zpravidla odvozovány nástroje regionální politiky.²⁰

Nástroje regionální politiky můžeme chápat jako prostředky, prostřednictvím kterých je dosahováno zamýšleného regionálního rozvoje. Je možné je rozdělit do dvou skupin, a to na

- finanční nástroje a
- nefinanční nástroje.

Finanční nástroje jsou realizovány do několika oblastí, například do oblastí ekonomiky, oblasti podnikání, zaměstnanosti i do oblasti veřejné správy. Samotné finanční nástroje se dále dělí na přímé a nepřímé finanční pobídky. Přímé finanční pobídky jsou většinou účelově vázané a spočívají v přímém poskytnutí finančních prostředků na již předem stanovený účel. Mezi tyto přímé finanční pobídky můžeme zařadit²¹

- dotace na pracovní místa,
- dotace na podporu podnikání,
- bezúročné či nízkou úročné půjčky,
- dotace na rozvoj veřejných služeb – technická a infrastrukturní vybavenost obcí, veřejná doprava.

Mezi nepřímé finanční pobídky patří různá daňová zvýhodnění, jako jsou například²²

---

²⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z <<http://www.mmr.cz/regionalni-politika>>

²¹ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

²² WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha:

- nezdanitelné částky
- odčitatelné položky
- slevy na daních
- daňové prázdny pro investory a další.

Co se týče nefinančních nástrojů, tak ty je možné rozdělit do tří základních kategorií. Jsou to programové a strategické dokumenty pro zajištění koncepčního a systémového přístupu k přípravě a realizaci regionálního rozvoje. Těmto dokumentům se podrobněji věnuje jedna z kapitol praktické části. K nefinančním nástrojům se dále řadí poradenská a informační podpora v oblasti regionálního rozvoje, a infrastrukturní podpora, což je zajištění dopravní a technické infrastruktury na podporu regionálního rozvoje.²³

Další způsob jak lze na nástroje regionální politiky pohlížet, je jejich rozdělení na makroekonomické a mikroekonomické. Mezi makroekonomické nástroje patří²⁴

- fiskální politika,
- monetární politika a
- protekcionismus.

Fiskální politika funguje na principu meziregionálního přerozdělování, k tomu dochází prostřednictvím státního rozpočtu. Vysoce příjmové regiony přispívají nadměrně do státního rozpočtu, naopak nízko příjmové regiony více prostředků čerpají přes sociální výdaje. Jako příklad lze uvést sníženou sazbu daní v tak zvaných podporovaných regionech, která je ovšem časově omezená. Dalším případem může být také to, že stát může využít své úlohy odběratele a přednostně zadávat zakázky firmám v určitých regionech.

Monetární politika je ovlivňování peněz v ekonomice. Používání nástrojů monetární politiky je ale přísně omezené a to vzhledem k negativním vlivům na inflaci. Jeden

---

Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

²³ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

²⁴ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

z používaných případů je usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, určování výše úrokové míry a nebo lhůty splatnosti.²⁵

Posledním makroekonomickým nástrojem je protekcionismus. Chápeme ho jako státní ovlivňování dovozů pomocí dovozních limitů a cel. Například uvalení vyšších cel na produkty, jejichž výroba je koncentrovaná v upadajících regionech a stát se tímto snaží orientovat poptávku na domácí produkci onoho výrobku. Má to ovšem také odvetný efekt, neboť stejná opatření přijímají samozřejmě také diskriminované země.²⁶

Mikroekonomické nástroje mají vždy podobu účelově poskytovaných finančních částek a to, jak ze státního rozpočtu, tak i z regionálních či lokálních rozpočtů. Mezi mikroekonomické nástroje patří²⁷

- nástroje realokace pracovních sil,
- nástroje realokace kapitálu a
- ostatní nástroje regionální politiky.

Nástroje realokace pracovních sil a realokace kapitálu spolu úzce souvisejí. V prvním případě jde o zaměření na přilákání kapitálu do problémového území a tvorba nových pracovních míst a tím stabilizaci obyvatelstva. Tyto nástroje bývají většinou zaměřeny na částečnou úhradu nákladů spojených se stěhováním za novým pracovním místem. Jde tedy o náklady na přepravu osob a majetku, podporu při koupi nového bytu či domu. Úkolem nástrojů realokace kapitálu je ovlivnění tvorby nových pracovních míst v regionu, prostřednictvím již zavedených firem nebo přilákáním nových. Mezi nástroje na již zavedené firmy patří například pomoc k rozšíření stávající výroby, nebo převedení na jiný druh práce a mezi nástroje na přilákání nových firem patří přemístění pracovních míst z regionů, kde existuje jejich přebytek nebo zakládání nových firem v regionu. Mezi ostatní nástroje regionální politiky patří administrativní nástroje, které mají většinou represivní

---

²⁵ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

²⁶ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

²⁷ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

charakter a regionální rozvojové agentury, které zajišťují široké spektrum úkolů, a to například tvorbu regionálních programů a plánů, prezentaci regionů okolí nebo vzdělávací a školicí aktivity.²⁸

---

²⁸ WOUKOUN, R., MATES, P. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 VÝVOJ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČR

Tato kapitola je věnována stručnému vývoji regionální politiky a regionálních rozdílů v České republice. Také je zde zmíněna současná typologie regionů a současné fungování regionální politiky České republiky, což je důležité pro pochopení fungování institucionální soustavy regionální politiky v České republice.

2.1 Vývoj regionální politiky a regionálních rozdílů

Co se týče vývoje regionální politiky v České republice, tak její kořeny sahají až do roku 1969, kdy byl přijat zákon č.2/1969Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Dalším důležitým zákonem byl zákon č.228/1990Sb., o zřízení Ministerstva pro hospodářskou politiku a rozvoj, dále usnesení vlády č. 759 z roku 1992, kterým byly přijaty zásady regionální hospodářské politiky vlády a došlo k vymezení hospodářsky problémových oblastí. V tomtéž roce byl přijat také **zákon č. 474/1992 Sb.**, o zřízení Ministerstva hospodářství a jiných orgánů

Regionální politika v České republice prošla poměrně složitým vývojem. Z počátku polistopadového vývoje nehrála takovou roli a to z několika důvodů. První z nich byl, že priority tehdejší vlády byly jiné, hlavně se řešily problémy na úrovni celého státu. Dalším důvodem také bylo, že v polovině 90. let meziregionální socioekonomické diference nebyly tak veliké, aby si vyžadovali centrální zásahy. Po většinu 90. let byla tedy regionální politika omezena, teprve po roce 1996 začíná docházet k aktivizaci regionální politiky, což způsobila především prudká změna politické a hospodářské situace a tím pádem došlo k nárůstu regionálních rozdílů. Důležitá v tomto ohledu byla také příprava České republiky na vstup do Evropské unie. Na konci 90. let, konkrétně v roce 1998 bylo zřízeno Ministerstvo pro místní rozvoj a byly přijaty první koncepční dokumenty, zásady regionální politiky, strategie regionálního rozvoje, které v této době ještě neměly charakter zákona.²⁹ Zásady regionální politiky byly přijaty ze dvou hlavních důvodů. V druhé polovině 90. let se v souvislosti s hospodářskou krizí poměrně výrazně prohloubily rozdíly v hospodářské

---

²⁹ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

situaci jednotlivých regionů a bylo nezbytné vytvořit jednotný legislativní, programový, institucionální a finančně nástrojový rámec pro uplatňování regionální politiky. Dalším významným důvodem pro přijetí Zásad bylo zahájení přípravy na vstup České republiky do Evropské unie. Regionální politika v té době prakticky neexistovala a to představovalo vážnou překážku úspěšného přístupového procesu. Přitom se předpokládalo, že Česká republika po svém vstupu do Evropské unie bude vzhledem k výrazně nižší ekonomické výkonnosti svých regionů významným příjemcem finančních prostředků z evropských fondů v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti představující evropskou dimenzi regionální politiky. Zásady vytvořily základní podmínky pro vybudování kompaktního systému regionální politiky v České republice. V roce 2000 byl přijat zákon 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Takto byl poprvé na území České republiky regionální rozvoj právně upraven.³⁰

Co se týče vývoje regionálních rozdílů v ČR, tak Česká republika ještě jako součást Československa vstoupila do období zásadních politických, hospodářských a společenských změn po roce 1989. Předtím to byla země s velice malými meziregionálními rozdíly. Ty byly výsledkem tlaku minulého režimu, který se snažil jednotlivé meziregionální rozdíly řešit a vyrovnávat bez ohledu na náklady i efektivnost. Po roce 1989 došlo k transformaci českého hospodářství na tržní ekonomiku a vývoj jednotlivých regionů se začal měnit. Důvodem byl například úpadek či stagnace některých nekonkurenceschopných odvětví v určitých částech země, nebo rychlý rozvoj jiných aktivit v jiných oblastech státu. Výsledkem tohoto dvacetiletého vývoje je v současné době poměrně diferencovaná regionální struktura státu, kdy vedle regionů či měst s velmi dynamickým rozvojem, ke kterým řadíme Prahu a její okolí, lze identifikovat i regiony s typickými charakteristikami stagnace či úpadku z hlediska základních charakteristik sociálně ekonomického rozvoje. V tomto případě jde například o oblast severozápadních Čech a některé okrajové části státu.³¹

---

³⁰ Monitor: Regionální politika v České republice [online]. 2009. Dostupné z <<http://monitor7.blogspot.com/2009/05/regionalni-politika-v-ceske-republice.html>>

³¹ Monitor: Regionální politika v České republice [online]. 2009. Dostupné z <<http://monitor7.blogspot.com/2009/05/regionalni-politika-v-ceske-republice.html>>

2.2 Regionální politika a regiony České republiky dnes

Dnešní typologie regionální struktury člení ČR na rostoucí, stagnující a zaostávající regiony, rozvojové oblasti a rozvojové osy a venkovské oblasti, regiony mimo rozvojové osy a periferní regiony. Prvním dělením je tedy dělení regionů na rostoucí, stagnující a zaostávající. K rostoucím regionům řadíme na prvním místě Prahu. Ta je nejdynamičtěji se rozvíjejícím regionem, který představuje významný článek v hierarchii středoevropských metropolí a plní nadnárodní funkce. Dále sem lze zařadit i Středočeský kraj, který má významný růstový potenciál související s polohou Prahy uvnitř tohoto regionu. Zařazení Plzeňského kraje do této skupiny je ovlivněno úspěšným procesem tvorby pracovních míst v nově se rozvíjejících zónách a podnicích. Jihomoravský kraj do této skupiny řadíme především díky dominantnímu postavení brněnské aglomerace, zároveň však vykazuje určité problémy především ve svých jižních a jihovýchodních oblastech.³²

Mezi regiony s průměrnou nebo nižší dynamikou rozvoje patří Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Zlínský a Liberecký kraj. Na jedné straně vykazují tyto kraje velmi dobré výsledky určitých ukazatelů. Jde zejména o aglomerace krajských měst. Současně ale v dalších ukazatelích nedosahují ani průměru České republiky. Ve všech těchto zmíněných krajích je problémem existence a dostupnost odlehlých periferních venkovských oblastí. V některých z nich je bariérou také špatná dopravní obslužnost, jde například o Zlínský či Jihočeský kraj. Co se týče Vysočiny, je to nejmladší kraj vytvořený na pomezí Čech a Moravy. Zde jsou problémem mimo jiné méně příznivé přírodní podmínky, ale také to, že jde o kraj bez výrazné tradice průmyslové výroby a celkově má spíše venkovský charakter. K zaostávajícím nebo jinak problémové regiony patří Karlovarský, Olomoucký, Ústecký a Moravskoslezský kraj. Problémem Karlovarského kraje je jeho odlehlost a špatné dopravního spojení s ostatními centry v České republice. Hospodářství kraje postihla restrukturalizace průmyslových výroby, která se projevuje růstem zaostávání kraje za průměrnými mzdami v ostatních krajích. Kraj patří k mladším regionům, avšak omezená nabídka středních škol se projevuje podprůměrnou vzdělaností úrovní jeho obyvatel v

---

³² Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163. s.ISBN: 80-239-7479-1.

rámcí ČR. Problémy Moravskoslezského a Ústeckého kraje jsou spojeny především s útlumem dříve dominantních odvětví. Z tohoto důvodu je zde vysoká míra nezaměstnanosti, či výskyt sociálně patologických jevů nebo odchod mladých kvalifikovaných lidí. V Olomouckém kraji jsou příčiny současného postavení odlišné. Za základní důvody lze považovat jeho výraznou vnitřní heterogenitu, silně periferní regiony na severu a nedostatečné využití růstového potenciálu, který skýtá krajské město s vysokou úrovní vzdělanosti obyvatel, převažující venkovský charakter a dlouhodobě nízkou rozvinutost některých částí jeho území, která jsou orientována převážně na zemědělství.³³

Další dělení ČR je na rozvojové oblasti a rozvojové osy. Rozvojových oblastí je na území České republiky 12. V těchto oblastech se soustředí aktivity mezinárodního nebo republikového významu a vytvářejí póly rozvoje. Konkrétně jde o města: Praha, Ostrava, Brno, Hradec Králové, Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec, Olomouc, Zlín, České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary. Rozvojové osy lze charakterizovat jako kanály, kterými se šíří socioekonomický růst z pólů rozvoje do okolí. Rozvojové osy je potřeba všestranně podporovat zejména kvalitní dopravní a komunikační infrastrukturou.

Typologie regionální struktury je podrobně rozepsána v následující tabulce.

Tabulka č. 1. – Typologie regionální struktury

1. Rostoucí, stagnující a zaostávající regiony	
a) rozvíjející se regiony	Praha, Středočeský kraj, Plzeňského kraj
b) regiony s průměrnou nebo nižší dynamikou rozvoje	Jihočeský, Královehradecký, Pardubický, Zlínský, Liberecký, Jihomoravský, Olomoucký kraj a Vysočina
c) zaostávající nebo jinak problémové regiony	Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj

³³ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163. s. ISBN: 80-239-7479-1.

2. Rozvojové oblasti a rozvojové osy

Rozvojových os mezinárodního a republikového významu, je celkem jedenáct. Jejich vymezení je provedeno správními obvody obcí s rozšířenou působností s výraznou vazbou na významné dopravní cesty.

Obrázek č. 1. – Rozvojové osy

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

<p>Rozvojové oblasti ČR s výrazným soustředěním aktivit mezinárodního nebo republikového významu</p>	<p>Praha, Ostrava, Brno, Hradec Králové – Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec, Olomouc, Zlín, České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary</p>
--	---

3. Venkovské oblasti, regiony mimo rozvojové osy a periferní regiony

Regiony, ve kterých neleží žádný významný pól rozvoje a neprochází jimi rozvojové osy, jsou méně hospodářsky výkonné, působí zde mnohé bariéry rozvoje. Jedná se především o venkovské oblasti.

Zákon č.248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů rozděluje regiony z hlediska potřeby soustředěné podpory do dvou základních skupin, a to

na³⁴

1. Regiony se soustředěnou podporou státu. Ty se dále dělí na

- Strukturálně postižené regiony – zde se soustřeďují negativní projevy strukturálních změn, dochází k útlumu odvětví, růstu nezaměstnanosti. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující trh práce a rozvoj podnikání.³⁵
- Hospodářsky slabé regiony – na základě hospodářského a sociálního rozvoje vykazují nižší úroveň rozvoje, než je průměrná úroveň v České republice. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující trh práce, hospodářskou úroveň a úroveň příjmů obcí a obyvatel.³⁶
- Venkovské regiony – jsou charakterizovány nízkou hustotou zalidnění, vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství, poklesem počtu obyvatel.

2. Ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů. Mezi ně patří například pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím a další regiony s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice.

Tabulka č. 2. Regiony se soustředěnou podporou státu

---

³⁴ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

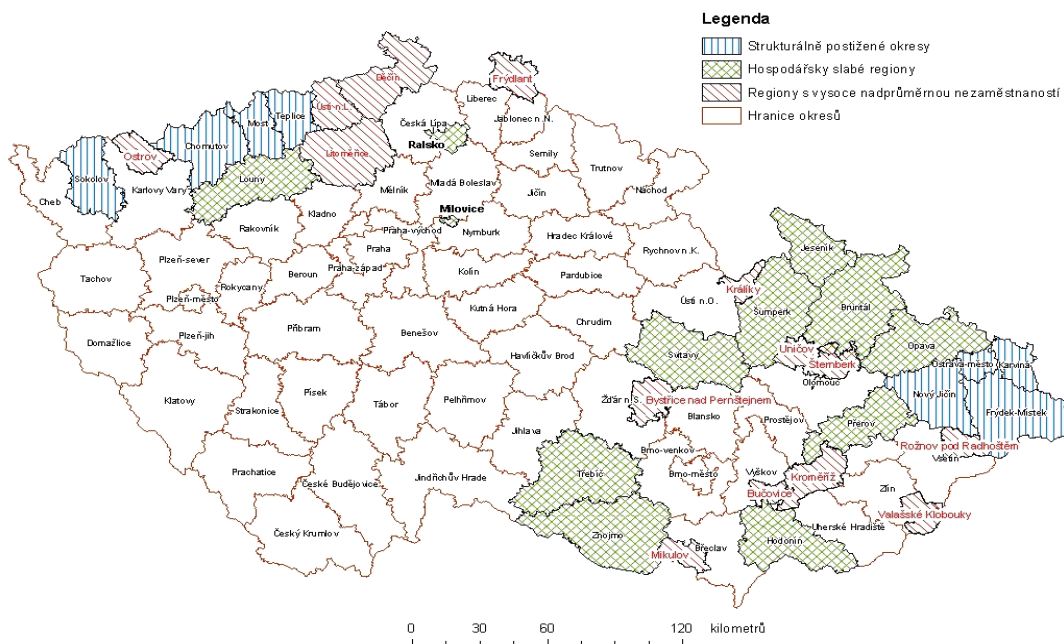
³⁵ MATES, P, WOKOUN, R a kol. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 200 s. ISBN: 80-7175-100-6.

³⁶ MATES, P, WOKOUN, R a kol. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 200 s. ISBN: 80-7175-100-6

Nové vymezení regionů na období let 2010-2013	Tvoří území okresů
Strukturálně postižené regiony	Most, Karviná, Chomutov, Teplice, Ústí nad Labem, Nový Jičín a Sokolov.
Strukturálně postižené regiony	Hodonín, Znojmo, Třebíč, Bruntál, Jeseník, Přerov, Šumperk, Blansko, Tachov, Děčín a území bývalých vojenských újezdů Mladá a Ralsko.
Regiony s vysoce nadprůměrnou nezměstnaností	Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Louny, Svitavy, Ostrava město, Kroměříž, Vsetín a obcí s rozšířenou působností Ostrov, Frýdlant, Světlá nad Sázavou, Šternberk, Uničov, Valašské Klobouky a Vítkov

Zdroj: <http://finweb.ihned.cz/c1-40692770-vlada-vydala-novy-seznam-regionu-potrebuji-cich-podporu-statu>

Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu

Obrázek č. 2. Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu

Zdroj: Business info [online]. Dostupné z http://www.businessinfo.cz/files/2005/071003_obrazek_10.gif

Státem podporované regiony byly vytvořeny na základě indexu, který zahrnuje několik

indikátorů. Mezi ně patří³⁷

- indikátor nezaměstnanosti,
- kupní síly,
- daňového příjmu na 1 obyvatele,
- počtu podnikatelů na 1000 obyvatel.

Současná regionální politika je tedy chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů. Cílem je přispívat k vyváženému harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v ČR, dále ke snižování neodůvodněných rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů.³⁸

---

³⁷ Zákon č.248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

³⁸ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

3 NÁSTROJE JEDNOTLIVÝCH ÚROVNÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY ČR

Tato kapitola je věnována rozboru a popisu konkrétních nástrojů jednotlivých úrovní regionální politiky v ČR. Ty jsou chápány jako prostředky, prostřednictvím kterých je dosahováno zamýšlených cílů regionálního rozvoje. Jde hlavně o strategické dokumenty k regionální politice, které jsou používány na všech úrovních regionální politiky. Dále jde o finanční nástroje, které mají podobu zdrojů EU, veřejných zdrojů a soukromých zdrojů a metodické, které poskytují metodické pokyny, konzultaci a poradenství či výzkumné úkoly.

3.1 Dokumenty k regionální politice a regionálnímu rozvoji

Dokumenty k regionální politice a regionálnímu rozvoji se dělí podle jednotlivých úrovní, ve kterých se používají a jsou realizovány.

- Evropská úroveň – Strategické obecné zásady Společenství. Tento rámcový dokument pro politiku soudržnosti vymezuje orientační rámec pro intervenci Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti v členských státech EU. Navrhuje ho Komise, přijímá rada a schvaluje Evropský parlament. SOZS kladou velký důraz na efektivní a účinnou realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Hlavní myšlenkou těchto zásad je podpora priorit Společenství pro každý z cílů fondů tak, aby byl podpořen vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj.³⁹
- Národní úroveň - Strategie regionálního rozvoje, Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec.
- Krajská úroveň – Strategie rozvoje kraje, Program rozvoje kraje, a podobně. Program rozvoje kraje je základní dokument pro formulaci a realizaci regionální politiky uplatňované krajem. Obsahuje zejména analýzu hospodářského a sociálního rozvoje územního obvodu kraje,

---

³⁹ Fondy Evropské Unie [online]. 2009. dostupné z <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/baba0790->

charakteristiku silných a slabých stránek a hlavní směry rozvoje. Dále vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba podporovat, včetně navrhovaných opatření. Zahrnuje také úkoly a priority v rozmístění a rozvoji občanské vybavenosti, infrastruktury, životního prostředí, vzdělávání a dalších odvětví.⁴⁰

- **Obecní úroveň – Rozvojové strategie, programy, plány obcí** – komplexní charakter, různorodé pojetí a úroveň, existují spíše ve větších obcích. **Strategické dokumenty svazků** obcí jsou typické pro menší obce, finanční dosažitelnost, podpora spolupráce, nejrozšířenější druh koncepce na lokální úrovni. **Integrovaný plán rozvoje** je akční plán, který propojuje individuální projekty do ucelené strategie či komplexních operací, obsahuje podrobný finanční rámec a formuluje implementační struktury založené na bázi partnerství.

3.1.1 Dokumenty národní úrovně, Strategie regionálního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje je základním nástrojem a nejdůležitějším dokumentem regionální politiky v České republice. První strategie byla přijatá v roce 2000, v roce 2006 byla nahrazena Strategií regionálního rozvoje ČR pro období 2007–2013. Cílem aktualizace SRR ČR je implikace nových nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti do strategie, priorit a opatření české regionální politiky.⁴¹

Strategie regionálního rozvoje je střednědobý dokument na období 3-7 let, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje. Zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území, vycházejí z ní regionálně zaměřené rozvojové programy financované výhradně z národních zdrojů nebo spolufinancované ze zdrojů

---

c40d-4727-9230-b89540103c68/Strategicke-obecne-zasady-Spolecenstvi---ceska-ver>

⁴⁰ MATES, P, WOKOUN, R a kol: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 200. s. ISBN: 80-7175-100-6.

⁴¹ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN: 80-239-7479-1

Evropské unie.⁴²

Obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje, strategické cíle regionálního rozvoje v ČR, dále vymezení státem podporovaných regionů, a charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů. Globálním cílem SRR je vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality obyvatelstva. Strategických cílů SRR je hned několik. První je rozvojově zaměřený cíl, kde jde o zvýšení ekonomického potenciálu, sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony Evropy a konkurenceschopnosti. Obecně tedy jde o růst a konkurenceschopnost. Druhý je disparitně zaměřený cíl. Jde o vyvážený rozvoj regionů, tedy o zastavení růstu a snižování regionálních rozdílů a o využívání specifík území. Třetí a zároveň poslední strategickým cílem je cíl instrumentální. Zde jde o institucionální zabezpečení strategie a zvýšení implementační kapacity.⁴³

SRR obsahuje 5 kapitol. Jsou jimi zásady regionální politiky, hlavní faktory regionálního rozvoje ČR, regionální struktura ČR a politiku diverzifikace, SWOT analýza a souhrnné zhodnocení regionálních problémů a rozvojových předpokladů a strategický rámec.

Zásady regionální politiky byly v České republice přijaty poprvé v roce 1998. Patří mezi ně vztahy a kompetence v oblasti regionální politiky a východiska strategie regionálního rozvoje.

První zásada, jak už sám její název napovídá, se zabývá a řeší vztahy a kompetence v oblasti regionální politiky. Ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky je Ministerstvo pro místní rozvoj, které působí i v dalších odvětvích jakými jsou například cestovní ruch, územní plánování, bydlení. Strategie souhrnně formuluje cíle, priority a problémové okruhy, které je třeba zabezpečovat při realizaci politiky regionálního rozvoje v České republice a přesahy mezi evropskou regionální politikou a regionální politikou ČR.

---

⁴² Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z <<http://www.mmr.cz/regionalni-politika>>

⁴³ Úloha MMR v regionální politice státu [online]. 2008. Dostupné z http://www.mmr.cz/uploads/MMR_Temata/REGIONALNI_POLITIKA/Informace_Udalosti_RP/Konference_Brno_listopad_2008/081203_10_let_RP_Brno.ppt

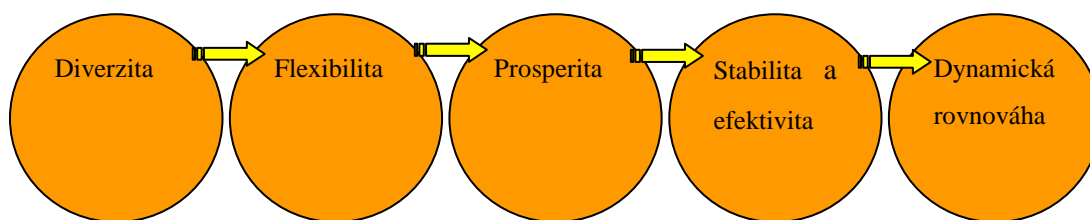

Dalšími důležitými dokumenty jsou Strategie udržitelného rozvoje České republiky a Politika územního rozvoje. Strategie udržitelného rozvoje představuje dlouhodobý rámec pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti.⁴⁴

Pro realizaci regionální politiky ČR a základními úrovněmi v regionálním rozvoji jsou regiony soudržnosti, označované jako NUTS 2, kraje dále okresy, správní obvody obcí s rozšířenou působností a obce.

Druhou zásadou regionální politiky jsou východiska strategie regionálního rozvoje. SRR vychází ze dvou poznatků. Prvním jsou silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby rozvoje ČR. Druhým poznatkem je existence dvou základních vzorců, podle kterých dochází k překonávání regionálních rozdílů.

První vzorec preferuje zachování a využívání funkčních rozmanitostí jednotlivých regionů.⁴⁵

Obrázek č. 3. Prorůstový přístup

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

Pokud dochází k využívání prvního vzorce, jde o takzvaný prorůstový přístup, který využívá potenciálu tzv. hnacích jednotek, což jsou sídla, regiony, či oblasti s výraznou rozvojovou dynamikou. Jinými slovy je prorůstový model zaměřen na podporu rozvojově perspektivních regionů nebo center, které mají očekávaný pozitivní akcelerační rozvojový efekt pro co nejširší spádové zázemí daného centra.⁴⁶

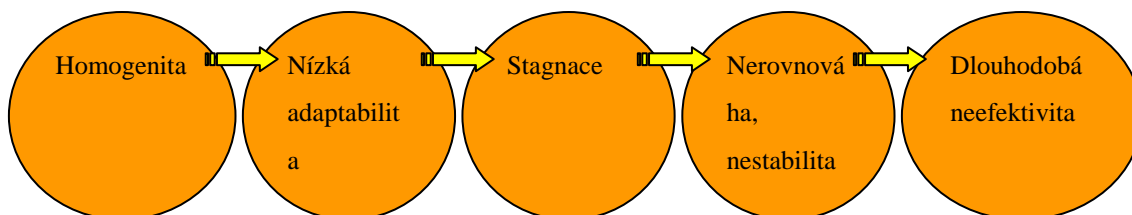
---

⁴⁴ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁴⁵ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁴⁶ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s.

Druhý vzorec preferuje naopak potlačení rozdílů mezi jednotlivými regiony.

Obrázek č. 4. Disparitní přístup

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

U druhého vzorce jde o disparitní přístup, který je charakteristický určitými vyrovnávacími tendencemi. Je zaměřen na odstraňování a zmírňování negativních socioekonomických regionálních rozdílů. V tomto případě je pozornost věnována stagnujícím a úpadkovým regionům. Určit, který vzorec je efektivnější je složité. Z hlediska ekonomického růstu ČR je perspektivnější první vzorec, ale priority regionálního rozvoje jsou opačné, neboť směřují ke snižování existujících regionálních rozdílů a preferuje tedy druhý vzorec.⁴⁷

SRR vychází z naplnění pěti hlavních principů. Jedná se o principy: solidarita, soudržnost, růst, konkurenceschopnost, udržitelnost. Prvním principem čili solidaritou rozumíme solidaritu silných regionů se slabšími a znevýhodněnými regiony. Posilování soudržnosti – je nejdůležitějším efektem solidarity. Je podmíněna rovnými příležitostmi k rozvoji všech územních celků, tedy vyrovnáním nefunkčních regionálních disparit. Růst je jedním z předpokladů úspěšné regionální politiky. Je podmínkou rychlého odstraňování bariér, a zároveň také předpokladem plného využívání potenciálu regionů. Posilování konkurenceschopnosti podporuje využívání pozitivně působících komparativních výhod v regionech a udržitelnost chápeme tak, že regionální politika vychází z principu

udržitelného rozvoje, který představuje vyvážený vztah ekonomické, sociální a environmentální složky regionálního rozvoje.⁴⁸

Další kapitolou Strategie regionálního rozvoje jsou faktory regionálního rozvoje. Patří mezi ně⁴⁹

- Lidé.
- Osídlení.
- Ekonomika regionů.
- Technická a dopravní infrastruktura.
- Krajinový potenciál a ochrana životního prostředí.
- Využití kulturního potenciálu.
- Cestovní ruch.
- Veřejná správa.

V kapitole „lidé“ se strategie věnuje demografii a migraci. Z demografického hlediska neustále pokračuje trend poklesu přirozeného přírůstku. Důvodem jsou hlavně odsun rození do vyššího věku matky, růst počtu domácností jednotlivců a pozvolné zvyšování podílů seniorů. Migrační saldo ovšem záporný přirozený přírůstek trochu kompenzuje.⁵⁰

Dalším rozvojovým faktorem je „osídlení“. Česká republika je charakteristická rozdrobenou sídelní strukturou s vysokým počtem obcí. Má pouze 3 města nad 250 tisíc obyvatel, kterými jsou Praha, Brno a Ostrava a dvě města s počtem obyvatel vyšším než 100 tisíc. Těmi jsou Olomouc a Plzeň.⁵¹

Ekonomika regionů je dalším hlavním faktorem regionálního rozvoje. Sem patří zejména HDP, nezaměstnanost či průměrné mzdy, podniky a podnikání, přímé zahraniční investice a další. HDP je základním ukazatelem pro porovnání regionální

---

⁴⁸ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁴⁹ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁵⁰ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁵¹ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

konkurenceschopnosti a socioekonomické úrovně. Regiony lze rozdělit do 3 skupin. První skupinou jsou regiony, jejichž přírůstek HDP výrazně překračuje přírůstek ČR. Do této skupiny patří pouze Praha, dále jsou to regiony, jejichž přírůstek HDP je srovnatelný s přírůstkem ČR. Sem by se daly zařadit kraje Vysočina, Královehradecký, Jihomoravský a Jihočeský, Plzeňský, Liberecký a Pardubický kraj. V posledním sledovaném roce začaly překonávat stagnační tendence Olomoucký a Moravskoslezský kraj. Poslední skupinou jsou regiony, jejichž přírůstek HDP je výrazně pod průměrem ČR a do této skupiny patří kraj Karlovarský a Ústecký.⁵²

Technická a dopravní infrastruktura. Kvalitní dopravní infrastruktura je jedním z důležitých faktorů rozvoje národního hospodářství a tím i regionálního rozvoje. Důvodem je umožnění mobility výrobních faktorů. V České republice je vysoká hustota silniční sítě, i když její kvalita je horší. V uspokojivém stavu je přibližně 60% délky silnic a dálnic. Existuje zde více než 55 tisíc kilometrů silnic a dálnic, 657 km dálnic a 354 km rychlostních silnic, 6 dálnic, 15 rychlostních silnic.⁵³

Dálnice v České republice jsou následující:

Tabulka č. 3 Dálnice v ČR

D1	Praha – Brno – Vyškov – Hulín – Přerov – Lipník nad Bečvou – Bělotín – Ostrava – Polsko
D2	Brno – Břeclav – Slovensko
D3	Praha – Tábor – České Budějovice – Rakousko
D5	Praha – Plzeň – Německo
D8	Praha – Ústí nad Labem – Německo
D11	Praha – Hradec Králové – Trutnov – Polsko

Zdroj: České dálnice[online]. 2002-2010. Dostupné z <<http://www.ceskedalnice.cz/é>>

Železniční doprava v České republice je jedna z nejhustších v Evropě. Je určena jak

⁵² Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁵³ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s.

pro osobní, tak i nákladní dopravu. Osobní dopravu zajišťují z 99% České dráhy. Na území ČR je 9 483 kilometrů železničních tratí, z čehož 3 057 kilometrů je elektrifikovaných. Rozvoj železniční sítě se zaměřuje hlavně na modernizaci železničních koridorů. Letecká doprava zažívá velký boom hlavně v souvislosti s nástupem nízko nákladových společností, což ale platí pouze pro letiště Praha-Ruzyně, které těží hlavně z atraktivity hlavního města. Toto letiště má dominantní postavení, zajišťuje přes 94 % výkonů osobní a 84 % výkonů nákladní dopravy. Mezi další letiště s mezinárodním významem patří Brno, Ostrava, Karlovy Vary a Pardubice. Vodní doprava se na dopravním výkonu podílí jen nepatrným způsobem. Perspektivu má pouze labská vodní cesta.⁵⁴

Další faktor, cestovní ruch, představuje jedno z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví u nás a stává se stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje v řadě českých regionů i celé ekonomiky. V České republice se podíl cestovního ruchu na HDP pohybuje na úrovni 4%. Příjmy z celého odvětví čítají přes 100 mld. Kč a v ekonomice cestovního ruchu je zaměstnáno přibližně 13 % obyvatelstva. Česká republika disponuje značným historickým, přírodním a kulturním potenciálem. Díky vysoké hustotě kulturních památek a přírodním podmínkám spolu s výhodnou polohou ve středu Evropy má velmi dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Velkou příležitostí je množství historických, kulturních a technických památek, včetně památek zapsaných do seznamu UNESCO. Dobré podmínky v ČR nabízí rovněž venkovská turistika se svými produkty. Velkým pozitivem je hustá a dobře značená síť vzájemně propojených turistických stezek a tras.⁵⁵

Co se týče technické infrastruktury, tak do této skupiny patří energetika a energetické sítě, zásobování plynem, telekomunikace.

3.1.2 Ostatní dokumenty regionální politiky národní úrovně

Tato kapitola byla věnována ostatním dokumentům týkajících se regionální politiky a regionálního rozvoje. Mezi tyto dokumenty patří Národní rozvojový plán ČR pro období 2007-2013, dále Strategie hospodářského růstu, Národní strategický rozvojový rámec a Strategie udržitelného rozvoje.

Národní rozvojový plán ČR pro období 2007-2013 je podpurný dokument pro vyjednávání České republiky s Evropskou komisí o způsobu implementace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR. Struktura Národního rozvojového plánu má několik částí. První z nich představuje analýzu současné situace ČR. Zde lze najít makroekonomické charakteristiky, základní ekonomické, sociální, enviromentální charakteristiky, dále údaje o regionálním rozvoji a také o rozvoji městských a venkovských oblastí. Další částí dokumentu je SWOT analýza, která představuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby na poli regionální politiky. Třetí kapitola obsahuje cíle, priority a strategie Národního rozvojového plánu. Strategie rozpracovává globální cíl politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Při nastavování této strategie politiky soudržnosti v České republice se vychází z několika zásad. První zásadou je podpora aplikace komplexního přístupu k územní soudržnosti, dále je to podpora do hnacích sil růstu a zaměstnanosti, a nasměrování intervencí do oblastí s vysokým růstovým potenciálem. Další zásadou je zlepšení řízení veřejných záležitostí, což můžeme chápat tak, že politika soudržnosti bude nově umožňovat zaměření intervence rovněž na modernizaci a zefektivnění veřejné správy v ČR na všech úrovních. Jako poslední zásadu lze uvést udržitelnost hospodářského růstu na bázi zlepšování životního prostředí.⁵⁶ Globálním cílem Národního rozvojového plánu v období 2007-2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby byla Česká republika přitažlivá pro realizaci investic, pro život obyvatel a jejich práci. Česká republika bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života.⁵⁷

---

⁵⁶ DOČKAL, V. Šest let regionální politiky v ČR: šance a limity. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 115 s. ISBN 80-210-3983-3.

⁵⁷ WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. 1. vyd. 2007. 246 s vydání, ISBN: 978-80-245-1301-0

Národní strategický rozvojový rámec ČR vzniká povinně pro účely strategického zaměření intervencí z evropských fondů. Struktura tohoto dokumentu vychází přímo z legislativy Evropské unie, to znamená, že obsahuje analýzu, zvolenou národní strategii, seznam programů podpory včetně rozdělení finančních prostředků. Tento dokument vypracovává každá členská země EU. Navazuje na Národní rozvojový plán. Je to základní programový a strategický dokument obsahující priority a opatření, na které by členská země chtěla v daném programovacím období využít prostředky ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti. V Národním strategickém rozvojovém plánu je popsán celkový mechanismus a struktura čerpání fondů Evropské unie včetně popisu jednotlivých operačních programů. Dokument je připomínkován a schvalován ze strany Evropské komise. Až po vyjednání NSRR může dojít k vyjednávání jednotlivých operačních programů. Národní strategický referenční rámec 2007-2013 pro ČR vychází z Národního rozvojového plánu ČR 2007-2013.⁵⁸

Strategie hospodářského růstu je koncepční materiál, který identifikuje rozvojové priority ČR, principy a nástroje vedoucí k hospodářskému růstu a udržitelnému rozvoji ČR. Dále zastřešuje a koordinuje dílčí koncepce výkonných složek státu. Představuje klíčový prvek koordinace hospodářské politiky v ČR. Zaměřuje především na ekonomickou oblast, respektuje však i zbývající dva hlavní pilíře udržitelného rozvoje, kterými jsou pilíř sociální a enviromentální. Dokument pracuje s časovým rámcem 2005 - 2013, pro který identifikuje rozvojové priority ČR.⁵⁹ Strategie hospodářského růstu České republiky představuje zásadní a přelomový dokument pro českou ekonomiku. Strategie vychází z doporučení OECD a navazuje na Lisabonskou strategii EU. Rovněž vymezuje pozici ČR v globální ekonomice. Strategie má své motto, které zní: „Česká republika – znalostně technologické centrum Evropy s rostoucí životní úrovní a vysokou zaměstnaností.“ Hlavním cílem strategie je přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí Evropské unie. Strategie hospodářského růstu má tři hlavní úlohy.

---

⁵⁸ Vláda České republiky [online] 2008. Dostupné z <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/predstavujeme/narodni-strategicky-referencni-ramec:-strategicky-dokument-v-oblasti-operacnich-programu-38806/>>

⁵⁹ Výzkum a vývoj v České republice [online] 2006. Dostupné z <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=13633>>

První je nastavení priorit pro koordinaci hospodářské politiky pro období do roku 2013 a nasměrování prostředků z Fondu soudržnosti a Strukturálních fondů pro období 2007-2013, druhou úlohou je komunikace těchto priorit veřejnosti a podnikatelům pro lepší tvorbu jejich očekávání. Třetím úkolem je přispět k maximálně efektivnímu nasměrování omezených veřejných prostředků v oblastech přímé intervence. Dále je zaměřena na pět prioritních oblastí. Jsou jimi institucionální prostředí, zdroje financování, infrastruktura, rozvoj lidských zdrojů, výzkum, vývoj, inovace. Vedle odvětvových přístupů usiluje i o vyvážený regionální hospodářský rozvoj, který bude zaměřen jednak na aktivizaci nedostatečně využívaného potenciálu a podporu hospodářského rozvoje regionů, jednak na snižování mezi regionálních rozdílů a dále také na pomoc ekonomicky slabším oblastem, jež nejsou schopny zvládnout změny v ekonomické a sociální struktuře vlastními silami.⁶⁰

Strategie udržitelného rozvoje České republiky tvoří rámec pro zpracování materiálů koncepčního charakteru, například sektorových politik nebo akčních programů. Je také východiskem pro strategické rozhodování v rámci jednotlivých resortů i pro meziresortní spolupráci. Strategie definuje hlavní a dílčí cíle a nástroje. Ty jsou formulovány tak, aby co nejvíce omezovaly nerovnováhu ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti. Směřují k zajištění co nejvyšší dosažitelné kvality života pro současnou generaci a k vytvoření předpokladů pro kvalitní život generací budoucích.⁶¹

Mezi tyto cíle patří⁶²

- udržet stabilitu ekonomiky a zajistit její odolnost vůči negativním vlivům,
- rozvíjet a všestranně podporovat ekonomiku založenou na znalostech a dovednostech a zvyšovat konkurenceschopnost průmyslu, zemědělství a služeb,
- zajišťovat na území ČR dobrou kvalitu všech složek životního prostředí a fungování jejich základních vazeb a harmonické vztahy mezi ekosystémy,
- podporovat recyklaci,

---

⁶⁰ Business info [online] 2006. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/koncepce-a-politiky/strategie-hospodarskeho-rustu-cr/1000502/38890/>>

⁶¹ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.

⁶² Business info [online]. 2006. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/koncepce-a->

- zachovat strategickou potravinovou soběstačnost ČR,
- obhajovat a prosazovat národní zájmy ČR v rámci nejširších mezinárodních vztahů, významných mezinárodních organizací i v rámci bilaterálních vztahů,
- dosáhnout splnění mezinárodních závazků ČR v oblasti udržitelného rozvoje,
- přispívat k řešení klíčových globálních problémů udržitelného rozvoje,
- udržet stabilní stav počtu obyvatel ČR a postupně zlepšovat jeho věkovou strukturu,
- podporovat rozvoj lidských zdrojů a dosáhnout maximální sociální soudržnosti a spousta dalších.

3.2 Ostatní nástroje jednotlivých úrovní regionální politiky ČR

K ostatním nástrojům regionální politiky v ČR řadíme finanční nástroje a metodické nástroje.

K finančním nástrojům řadíme zdroje EU, veřejné zdroje, soukromé zdroje. Na úrovni EU jde konkrétně o strukturální fondy. Strukturální fondy jsou nejvýznamnější nástroje regionální politiky EU. Peníze jsou ze strukturálních fondů čerpány v rámci několikaletých cyklů a na základě definování jasných cílů a priorit. Existují dva strukturální fondy a to Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Evropský fond pro regionální rozvoj je největším ze strukturálních fondů EU co se týče objemu peněz. Prostředky jsou určeny na investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst a na investice do dopravní, vzdělávací, sociální a zdravotní infrastruktury. Podporuje rozvoj místního potenciálu, tedy místní rozvoj a rozvoj malého a středního podnikání v problémových regionech, výzkum a vývoj a investice zaměřené na životní prostředí. Evropský sociální fond slouží pro financování rekvalifikací a rozvoje zaměstnání.⁶³

K finančním nástrojům v rámci ČR patří národní dotace, které stát žádá v rámci různých národních programů a kraje a obce v rámci svých doplňkových programů. Od roku 1999 jsou pro nejvíce problémové regiony v České republice realizovány státní programy podpory regionálního rozvoje. Konkrétně se jedná o programy Podpora regionálního

rozvoje, Program obnovy území postiženého živelnými katastrofami a program Bezbariérová obec. Pro rok 2009 bylo ve státním rozpočtu na programy podpory regionálního rozvoje vyčleněno zhruba 350 milionů korun. Z toho je na program Podpora regionálního rozvoje vyčleněno 250 milionů korun, Program obnovy území postiženého živelnými katastrofami 90 milionů korun a program Bezbariérová obec 10 milionů korun. Pro naše téma je nejdůležitější program Podpora regionálního rozvoje. Ten se dále ještě dělí na tři národní programy a to na program: Podpora obnovy venkova, Podpora úprav bývalých vojenských areálů k obecnímu využití, Obnova obecního a krajského majetku postiženého živelní nebo jinou pohromou⁶⁴

Dotace jsou děleny na investiční a neinvestiční. Investiční dotace je dotace na investiční akci, jejíž náklady jsou spojené s pořízením majetku nebo s jeho obnovou, při níž je majetek zhodnocován, případně i na náklady na údržbu a opravu majetku, pokud jsou součástí investiční akce. Neinvestiční dotace je dotace na neinvestiční akci, jejíž náklady jsou spojené s údržbou a opravou majetku, nedochází-li ke zhodnocování majetku.⁶⁵

Dalším typem nástrojů jsou metodické nástroje. Za metodický nástroj regionální politiky lze považovat regionální rozvojové agentury. Ty se osvědčily jako účinný nástroj institucionální podpory regionálního rozvoje v zemích Evropské unie a v posledních letech postupně vznikaly i ve státech střední a východní Evropy, tedy i v České republice. Konkrétně v České republice působí regionální rozvojové agentury jako nástroj regionální politiky státu a krajů, zejména pokud jde o podporu hospodářského rozvoje v krajích, včetně využívání státní a zahraniční pomoci a efektivní spolupráce veřejného sektoru s podnikatelskými subjekty v daném území.⁶⁶

Regionálních rozvojových agentur je v České republice 20. Konkrétně viz. obrázek číslo 5.

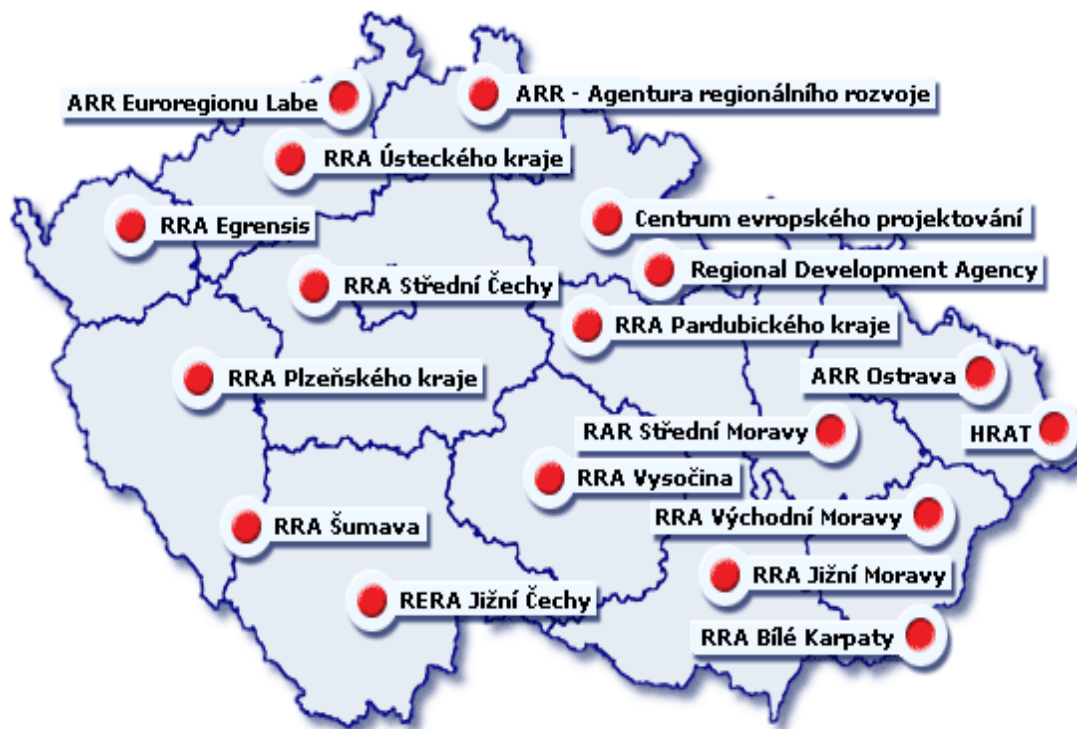
---

⁶³ Fondy Evropské Unie [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/e>>

⁶⁴ Monitor: Regionální politika v ČR [online]. 2009. Dostupné z <<http://monitor7.blogspot.com/2009/05/regionalni-politika-v-ceske-republice.html>>

⁶⁵ Monitor: Regionální politika v ČR [online]. 2009. Dostupné z <<http://monitor7.blogspot.com/2009/05/regionalni-politika-v-ceske-republice.html>>

⁶⁶ Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2009. Dostupné z <http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-rozvojove-agentury/>

Obrázek č. 5. Regionální rozvojové agentury

Zdroj: Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-rozvojove-agentury/>>

Hlavní náplní regionálních rozvojových agentur je zajišťování regionálního programování, poskytování služeb pro podnikání i pro místní či regionální orgány, příprava, realizace, monitoring a vyhodnocování rozvojových projektů, zajišťování vzdělávacích činností, mezinárodní aktivity včetně účasti na programech Evropské unie. Dále jsou Regionální rozvojové agentury často klíčovou regionální institucí, která definuje a realizuje jednotlivé místní strategie regionálního rozvoje se zaměřením například na⁶⁷

- vytváření nových pracovních míst,
- podporu podnikání,
- rozvoj technické infrastruktury, apod.

⁶⁷ Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-rozvojove-agentury/>>

K dalším metodickým nástrojům jsou řazeny různé projekty výzkumu a vývoje. Jedním ze stávajících výzkumných programů je například Program zaměřený na řešení romské problematiky nebo Výzkum pro řešení regionálních disparit, který běží od roku 2007 až do roku 2011. Ten má čtyři hlavní podprogramy a těmi jsou podpora regionálního rozvoje, cestovní ruch, bydlení a územní plánování. Dalším typem metodického nástroje je například Integrovaný plán rozvoje města. Jde o soubor vzájemně obsahově a časově provázaných akcí, které jsou realizovány ve vymezeném území nebo v rámci tématického přístupu ve městech a směřují k dosažení společného cíle či cílů města, obce či lokality. Mohou být podpořeny z jednoho či více operačních programů.⁶⁸

---

⁶⁸ Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2008. Dostupné z <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-rozvojove-agentury>>

4 INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČESKÉ REPUBLICE

Tato kapitola je věnována institucionálnímu zabezpečení regionální politiky ČR a to na všech úrovních, včetně legislativního rámce, kompetencí na jednotlivých úrovních, cílů, nástrojů a celkového fungování. V poslední podkapitole jsou shrnuty a zhodnoceny cíle všech institucí.

Mezi základní oblasti, ve kterých je regionální politika realizována, patří zejména průmysl a stavebnictví, cestovní ruch, zemědělství, doprava, kultura a památky, bydlení, osídlení, trh práce se sociální sférou a také například životní prostředí.⁶⁹ Tyto oblasti má na starost několik institucí. Těmito institucemi jsou

- Evropská unie,
- ministerstva, zejména Ministerstvo pro místní rozvoj,
- regionální rady regionů soudržnosti,
- kraje a
- obce.

V podmínkách České republiky se regionální politika uplatňuje z úrovně Evropské unie vůči vybraným regionům soudržnosti NUTS 2, dále z úrovně České republiky vůči vybraným státem podporovaným regionům a z úrovně krajů vůči vybraným mikroregionům

Základními úrovněmi, ve kterých se regionální politika uplatňuje, jsou tedy úroveň Evropské unie, státní úroveň, úroveň regionů soudržnosti, úroveň vyšších samosprávně územních celků, čili krajů, a obecní úroveň.

4.1 Úroveň Evropské unie, kompetence, principy, cíle

Politika Evropské unie je realizována prostřednictvím tří nejdůležitějších institucí

---

⁶⁹Ministerstvo vnitra, časopisy [online]. 2008 Dostupné z <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2007/19/pril2.html>>

Evropské unie. Těmi jsou Evropská komise, Rada EU a Evropský parlament.

Evropská komise je výkonným orgánem EU, který zastupuje a hájí zájmy Unie jako celku. Vytváří návrhy nových evropských právních předpisů, které předkládá Evropskému parlamentu a Radě. Má na starosti každodenní praktické provádění politik EU a využívání fondů Unie.⁷⁰

Rada EU-Rada má šest hlavních povinností. A to schvalovat evropské právní předpisy, koordinovat hlavní směry hospodářské politiky členských států, uzavírat mezinárodní smlouvy mezi EU a dalšími zeměmi, schvalovat rozpočet Evropské unie společně s Evropským parlamentem, rozvíjet společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a koordinovat spolupráci vnitrostátních soudů a policejních složek v trestních věcech. Co se týče regionální politiky, tak nejdůležitějším bodem je koordinace politik členských států. Tuto koordinaci vykonávají ministři hospodářství a financí, kteří tvoří Radu ve složení pro hospodářství a finance. Jejich cílem je vytvořit více pracovních příležitostí, zlepšit systémy vzdělávání, zdravotnictví i sociální ochrany.⁷¹

Evropský parlament je spolurozhodovacím orgánem při přijímání legislativy v oblasti rozvojové politiky, společně s Radou. Ve věcech regionální politiky je ustanoven výbor, který se zabývá záležitostmi týkajícími se regionální politiky a politiky soudržnosti. Konkrétně se věnuje Evropskému fondu pro regionální rozvoj, Fondu soudržnosti, dále vyhodnocuje dopady jiných politiky na hospodářskou a sociální soudržnost. Výbor je dále příslušný pro záležitosti týkajícími se koordinace strukturálních nástrojů Unie, nejbližších regionů a ostrovů či přeshraniční a meziregionální spolupráce.⁷²

Regionální politika vychází z několika základních principů. Jde o principy⁷³

- koncentrace,

---

⁷⁰ Evropský parlament [online]. 2009. Dostupné z <http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/008-56271-152-06-23-901-20090525STO56250-2009-01-06-2009/default_cs.htm>

⁷¹ Evropa [online]. Dostupné z <http://europa.eu/institutions/inst/council/index_cs.htm>

⁷² Evropský parlament [online]2009. Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/homeCom.do?body=REGI&language=CS>>

⁷³ WOKOUN,R. Regionální a strukturální politika Evropské unie: obecná východiska, implementace a monitorování. 1. vyd. Praha: Oekonomika, 2004. 78 s. ISBN:80-254-0734.

- partnerství,
- programování,
- doplňkovosti,
- monitorování,
- solidarity,
- subsidiarity.

U principu koncentrace jde o koncentraci úsilí. Jde o to, aby prostředky fondů byly využívány k realizaci předem stanovených cílů a nebyly rozměňovány na řadu drobných méně významných akcí. Princip partnerství zahrnuje spolupráci mezi Komisí a odpovídajícími orgány na národní, regionální či místní úrovni. Jde o to, aby se na konkrétním rozdělení prostředků podíleli samotní příjemci, pro které jsou určeny. Princip programování je třetím hlavním principem. Podává časový rozvrh pro alokaci pomoci. Prostředky fondů jsou rozdělovány na základě víceletých a víceoborových programů. Princip doplňkovosti stanovuje, že prostředky vynakládané z rozpočtu EU mají pouze doplňovat ostatní veřejné výdaje a nikoli je nahrazovat. Dalo by se říci, že jde o spolufinancování schválených projektů. V praxi to znamená, že prostředky poskytnuté ze zdrojů EU musí být doplněny určitým podílem ze strany příjemce. Co se týče principu monitorování, tak jde o průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a celkové efektivnosti vynakládaných prostředků. Princip solidarity vyháází z filosofie, že vyspělejší a bohatší státy přispívají více do společného rozpočtu a financují tak rozvoj méně ekonomicky vyspělých států. Posledním principem je princip subsidiarity. Zde jde o to, aby byly jednotlivé cíle plněny na co nejnižší možné úrovni rozhodování.⁷⁴

Dlouhodobým cílem regionální politiky Evropské unie je snižování ekonomických a sociálních disparit mezi regiony a také podpora územní spolupráce a regionální konkurenceschopnosti v souladu s cíli takzvané Lisabonské strategie. Tato strategie klade důraz na růst konkurenceschopnosti ve vazbě na růst pracovních míst a lze ji chápat jako

---

⁷⁴ WOKOUN,R. Regionální a strukturální politika Evropské unie: obecná východiska, implementace a monitorování. Praha: Oekonomika, 2004. 78. s. ISBN:80-254-0734. (strana 7an.)

základní vizi dalšího rozvoje Evropské unie.⁷⁵

Hlavní cíle Evropské unie pro období 2007–2013

CÍL 1 – Konvergence. V tomto cíle jde hlavně o podporu a zlepšování podmínek a faktorů ekonomického růstu pro zajištění reálné konvergence. Týká se regionů NUTS 2 s HDP v paritě kupní síly na 1 obyvatele nižším než 75% průměru EU-27 a také regionů přechodné pomoci zařazeného do daného cíle v rámci EU-15.⁷⁶

CÍL 2– Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Zde jde hlavně o posilování konkurenceschopnosti a celkové atraktivity regionů plus podpora malého a středního podnikání. Také růst zaměstnanosti, zejména prostřednictvím investic do lidských zdrojů plus ochrana životního prostředí.⁷⁷

CÍL 3 – Evropská územní spolupráce. Hlavní prioritou tohoto cíle je posilování neformální regionální spolupráce zejména prostřednictvím přeshraniční spolupráce a nadnárodní a meziregionální spolupráce. Jde o celoplošný program, který pokrývá všechny regiony Evropské unie.⁷⁸

4.2 Státní úroveň

Na centrální úrovni je regionální politika realizována prostřednictvím několika resortů. Nejdůležitějším a ústředním orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj. V oblasti regionální politiky ovšem působí i ostatní ministerstva a jiné ústřední správní úřady.

Ministerstvo pro místní rozvoj bylo zřízeno zákonem č. 272/1996. Podle tohoto zákona je Ministerstvo pro místní rozvoj ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, včetně regionální podpory podnikání, stavebního řádu, cestovního ruchu, územního plánování, politiky bydlení, investiční politiky, věci nájmu bytů a

---

⁷⁵ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s 98. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁷⁶ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁷⁷ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁷⁸ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

nebytových prostor a také ve věcech rozvoje domovního a bytového fondu.⁷⁹

Organizační struktura Ministerstva pro místní rozvoj je následující. V čele ministerstva stojí ministr. Ten je ústavním činitelem a členem vlády pověřený prezidentem řízením Ministerstva pro místní rozvoj. Jeho pravomoci vyplývají především z ústavy a dalších právních předpisů. Pod ním stojí Úřad ministerstva, který má pod sebou 5 oddělení. Mezi ně patří⁸⁰

- samostatné oddělení vládní a parlamentní agendy,
- odbor personálních a sociálních věcí,
- odbor informatiky,
- odbor vnitřní správy a provozu a
- samostatné oddělení zahraničních styků a protokolu.

Pod ministrem je dále také sekretariát ministra, odbor bezpečnosti, odbor pro styk s veřejností.⁸¹

Ministr pro místní rozvoj má na starosti 6 sekcí. Jsou to Sekce regionální politiky, Sekce cestovního ruchu a Evropské integrace, Sekce bytové politiky, územního plánování a stavebního řádu, Sekce hospodářské politiky a finančního řízení, Sekce legislativy a kompatibility s právem ES a Sekce kontroly a koordinace. Pro naše potřeby je nejvýznamnější sekce regionální politiky. Ta je dělena na Odbor koncepce regionálního rozvoje, který má za úkol zpracovávat návrhy koncepce regionální politiky státu. Dále Odbor realizace rozvojových programů. Ten se zabývá přípravou a realizací regionálních programů, které jsou vyhlášované ministerstvem podle zásad regionální politiky. Dále se zabývá kontrolou vynakládání státních prostředků na podporu regionálního rozvoje. Co se týče konkrétní finanční podpory regionům, tak ta je realizovaná pomocí jednotlivých programů podpory. Mezi ně patří například Regionální program podpory rozvoje hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů, nebo Program podpory venkova, nebo Národní program Phare – Hospodářská a sociální soudržnost a spousta dalších.

---

⁷⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 39 s.

⁸⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 39 s.

⁸¹ Ministerstvo pro místní rozvoj. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 39 s.

Dalším odborem je Odbor programů Evropské unie zpracovává dokumenty související s přípravou přeshraniční spolupráce a také zajišťuje koordinaci s navazujícími programy EU v sousedních zemích, jako jsou například Phare nebo INTERREG. Poslední část sekce regionální politiky jsou kanceláře zmocněnců vlády ČR pro severozápadní Čechy a pro Moravskoslezský region.⁸²

„V oblasti regionální politiky ministerstvo pro místní rozvoj vypracovává a uvádí do praxe koncepční dokumenty a strategie, poskytuje pomoc prostřednictvím podpůrných programů a po živelních a jiných pohromách mimořádného rozsahu připravuje strategie obnovy postižených území.“⁸³

Co se týče ostatních ministerstev, která působí v této oblasti, tak dalším je například Ministerstvo financí. To zajišťuje investiční i neinvestiční dotace, což můžeme chápat jako vztah státního rozpočtu k rozpočtům krajů a obcí. Ministerstvo průmyslu a obchodu se zabývá průmyslovou politikou, zejména podporou malého a středního podnikání, oblastí investičních pobídek a další. Ministerstvo práce a sociálních věcí má na starosti Aktivní politiku zaměstnanosti, která je zaměřená na podporu regionů s vysokou i dlouhodobou nezaměstnaností. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se zabývá financováním jak vysokého, tak základního a středního školství. Dále se také zabývá například podporou vědy, výzkumu a vývoje. Ministerstvo kultury podporuje kulturní památky a jejich obnovy, což souvisí s podporou rozvoje měst i venkova. Ministerstvo životního prostředí vymezuje a podporuje ekologicky postižené oblasti, což patří k jednomu z největších regionálních problémů České republiky. Český statistický úřad například zajišťuje regionální statistická data, která jsou potřebná pro analýzu území a vymezení podporovaných regionů.⁸⁴

4.2.1 Legislativní zajištění, Zákon č. 248/2000 SB., o podpoře regionálního rozvoje

Nejdůležitějším a nejzásadnějším zákonem, upravující problematiku regionální

---

⁸² Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z <http://www.mmr.cz/regionalni-politika>

⁸³ Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z <<http://www.mmr.cz/regionalni-politika>>

⁸⁴ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

politiky a regionálního rozvoje je Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Určuje základní legislativní rámec regionální politiky v České republice a navazuje na zásady regionální politiky, které byly přijaty v roce 1998. Zákon také odstraňuje hlavní nedostatky regionální politiky, která byla dosud v ČR uplatňována.

Předmětem úpravy je stanovení podmínek pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje a s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí.⁸⁵

Oblastmi podpory regionálního rozvoje jsou rozvoj podnikání, rozvoj lidských zdrojů, výzkum a technologický vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionu, rozvoj cestovního ruchu, rozvoj tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit, rozvoj občanské vybavenosti, rozvoj sociálních služeb a sociální pomoci a další. Dále jsou zde rozdělené státem podporované regiony, které jak už jsem výše zmínila se dělí na: regiony se soustředěnou podporou státu, které se dále člení na strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony a venkovské regiony dále na ostatní regiony, mezi které se řadí například bývalé vojenské prostory nebo pohraniční regiony.⁸⁶

Ústředním správním orgánem je ministerstvo, které koordinuje činnost dotčených správních úřadů při přípravě a uskutečňování strategie regionálního rozvoje, vypracovává analýzy, zabezpečuje a kontroluje plnění státních programů regionálního rozvoje, zabezpečuje mezinárodní spolupráci na úseku podpory regionálního rozvoje a jiné další pravomoci.⁸⁷

Mezi další zákony, které určitým způsobem souvisejí s problematikou regionální politiky na úrovni ČR, patří

- zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání,
- zákon č. 531/1990 Sb., o místních finančních správách,
- zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění,
- zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, v platném znění,

---

⁸⁵ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

⁸⁶ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

⁸⁷ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

- zákon č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, v planém znění a spousta dalších.

Souhrnně lze tedy říci, že úlohou státní v oblasti regionální politiky a regionálního rozvoje je koncepční a výkonná činnost zákonodárných a výkonných složek státu v oblasti regionální politiky a podpory regionálního rozvoje. Tedy⁸⁸

- vytváření koncepce regionální politiky státu,
- analýza a identifikace regionálních disparit,
- určení problémových regionů, které je potřeba podporovat z úrovně státu,
- stanovení rozsahu a zaměření podpory státu v rámci státních programů podpory regionálního rozvoje k odstraňování regionálních disparit.

4.2.2 Cíle regionální politiky na státní úrovni

Cílem regionální politiky státu je všestranný rozvoj regionů, zvyšování jejich konkurenceschopnosti a snižování nepřiměřených rozdílů v úrovni hospodářského a sociálního rozvoje či environmentálních podmínek regionů.⁸⁹

Hlavní cíle pro období 2007 - 2013

Nejdůležitějším cílem v rámci České republiky, a také zároveň cílem, do kterého plyne nejvíce peněz z fondů EU, je CÍL 1 – Konvergence. Strukturu tohoto cíle tvoří osm operačních programů plus sedm regionálních operačních programů. Operační programy jsou programové dokumenty pro strukturální fondy. Jejich příprava, projednání a schválení představují základní podmínku pro získání finanční pomoci. Mezi tématické operační programy v rámci prvního cíle patří Doprava, Životní prostředí, Podnikání a inovace, Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Výzkum a vývoj pro inovace, Integrovaný operační program a Technická pomoc.

- Sektorový operační program – Doprava. Zde jsou hlavními cíli modernizace

---

⁸⁸ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163. s. ISBN: 80-239-7479-1.

⁸⁹ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163. s. ISBN: 80-239-7479-1.

železničních sítí, které jsou příslušné k transevropské dopravní síti (TEN) a ostatních železničních sítí, dále výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě příslušné k TEN, modernizace ostatních silnic I. třídy, rozvoj nákladní dopravy, vodní dopravy, plus také modernizace a rozšíření pražského metra.⁹⁰

- Sektorový operační program – Životní prostředí. Hlavní prioritou v rámci tohoto programu je zlepšování vodohospodářské struktury, zlepšování kvality vod, kvality ovzduší, zlepšování nakládání s odpady, odstraňování starých ekologických zátěží, zlepšování stavu přírody a krajiny.⁹¹
- Sektorový operační program – Podnikání a inovace. V tomto programu jsou hlavními cíli rozvoj podnikatelského prostředí, podporování zakládání firem, podpora inovací, efektivní využívání energie.⁹²
- Sektorový operační program – Lidské zdroje a zaměstnanost. Zde je důležitým cílem rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti, podpora adaptability pracovních sil, zabezpečení rovných příležitostí.⁹³
- Sektorový operační program – Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Prioritami jsou podpora počátečního, terciálního i celoživotního vzdělávání.⁹⁴
- Sektorový operační program – Výzkum a vývoj pro inovace. V tomto operačním programu jsou hlavními cíli vědeckovýzkumná spolupráce veřejného a soukromého sektoru, posilování vzdělávacích kapacit vysokých škol, rozvoj kapacit výzkumu a vývoje.⁹⁵
- Integrovaný operační program – hlavním cílem v tomto programu je modernizace

---

⁹⁰ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹¹ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹² VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹³ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹⁴ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹⁵ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

veřejné správy, zvyšování kvality veřejných služeb včetně zvyšování jejich dostupnosti.⁹⁶

- Operační program – Technická pomoc. Zde je hlavní prioritou efektivní využití prostředků ze strukturálních fondů a fondů soudržnosti.⁹⁷

Co se týče dalšího cíle CÍL 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, tak ten je tvořen dvěma operačními programy a to OP Praha – Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita. U dříve zmíněného operačního programu jsou hlavními cíli podpora a zlepšování kvality technické infrastruktury, zlepšování kvality podnikatelského prostředí, rozvoj inovačního podnikání. Hlavními prioritami druhého operačního programu jsou podpora vzdělávání zaměřená zejména na znalost ekonomiky, pomoc znevýhodněným skupinám obyvatelstva při vstupu na trh práce a modernizace počátečního vzdělávání.⁹⁸

CÍL 3 – Evropská územní spolupráce je tvořen pěti operačními programy přeshraniční spolupráce, operačním programem Nadnárodní spolupráce a operačním programem Mezuregionální spolupráce. Operační programy přeshraniční spolupráce se týkají spolupráce České republiky s Polskem, Rakouskem, Saskem, Slovenskem a Bavorskem. Hlavním cílem je podpora hospodářské spolupráce s důrazem na podporu cestovního ruchu, propojování technické a sociální infrastruktury, ochrana životního prostředí včetně prevence environmentálních rizik. Náplní operačního programu Nadnárodní spolupráce jsou společné akce cílené na zlepšování dostupnosti území, ochranu životního prostředí, zlepšování konkurenceschopnosti regionů a měst, podpora inovací ve středoevropském prostoru. Posledním operačním programem třetího cíle je Mezuregionální spolupráce. Hlavním cílem zde je podpora výměny zkušeností v oblasti znalostní ekonomiky, ochrana životního prostředí, výzkum v oblasti územního plánování a regionálního rozvoje, podpora šíření zkušeností s realizací programů přeshraniční,

---

⁹⁶ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹⁷ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

⁹⁸ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

meziregionální a nadnárodní spolupráce.⁹⁹

4.3 Regionální úroveň, legislativní rámec, cíle

Regionální úroveň můžeme chápat jako úroveň regionů soudržnosti, tedy NUTS II. Regiony soudržnosti jsou tvořeny sdružením několika krajů.

Hlavním zákonem, který určuje legislativní rámec regionů soudržnosti je Zákon č. 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Vymezuje jednotky NUTS 2, což jsou regiony soudržnosti. V ČR je 8 regionů soudržnosti. Jde o regiony Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko. Každý region si zřizuje Regionální radu, prostřednictvím které, je regionální politika na této úrovni realizována. Regionální rada je právnická osoba, která má za úkol vypracování a realizaci programů spolufinancovaných z fondů a úkoly spojené s využíváním finančních prostředků z fondů. Dále jí mohou zastupitelstva krajů, jež tvoří region soudržnosti svěřit projednávání a rozhodování dalších úkolů, na kterých se společně dohodnou. Tyto rady obsahují dva základní orgány a to výbor a úřad. Výbor je kolektivním rozhodovacím orgánem Regionální rady, který rozhoduje v klíčových záležitostech spojených s řízením operačních programů a tak v problematice vlastní činnosti, jako jsou ekonomické, majtkové, finanční záležitosti. Úřad je výkonnou složkou Regionální rady, která se stará o každodenní zajišťování úkolů spojených s realizací regionálního operačního programu či jiných programových úkolů. Současně se stará o celkový chod organizace jako takové.¹⁰⁰

Činnost regionální rady tedy pokrývá úkoly spojené¹⁰¹

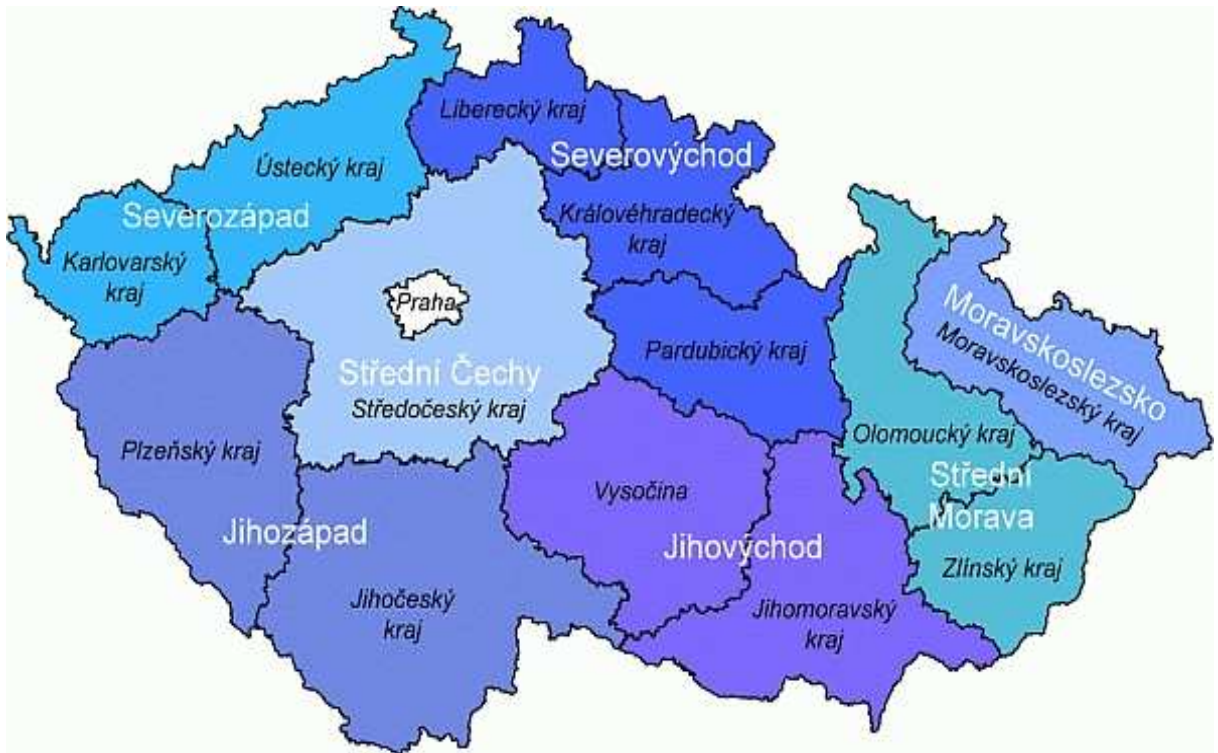
- S realizací regionálních operačních programů,
- s vlastní činností Regionální rady.

Rada také zřizuje Výbor regionálního rozvoje, který sleduje a vyhodnocuje realizaci pomoci poskytované z fondů a předkládá Radě návrhy řešení a dalšího postupu.

---

⁹⁹ VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

¹⁰⁰ Deník veřejné správy[online]. 2009. Dostupné z <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6231613>>

Obrázek č. 6. Regiony soudržnosti a kraje ČR.

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/regionalni-politika-evropske-unie/1001573/44179/>

Cíle regionální úrovně tvoří 7 Regionálních operačních programů plus dva strategické dokumenty týkající se hlavního města Prahy. Jde o operační programy¹⁰²

- Střední Čechy – Prioritou jsou nejvíce doprava, rozvoj cestovního ruchu, integrovaný rozvoj území,
- Jihozápad – Hlavní cíle zde jsou dopravní obslužnost, rozvoj měst, obcí a cestovního ruchu,
- Severozápad – zde jsou hlavními cíli také regenerace a rozvoj měst a obcí, stejně

¹⁰¹ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

¹⁰² VITURKA, M. Regionální ekonomie a politika II. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

tak cestovního ruchu a rozvoj dopravní obslužnosti,

- Severovýchod – zde jsou hlavními cíli kromě cestovního ruchu, rozvoje měst a obcí a rozvoje dopravy také podpora a rozvoj podnikatelského prostředí,
- Jihovýchod – hlavní cíle v tomto operačním programu jsou stejné jako u většiny ostatních programů, a to rozvoj měst a obcí, rozvoj dopravní obslužnosti a také cestovního ruchu,
- Střední Morava – doprava, integrovaný rozvoj území a cestovní ruch,
- Moravskoslezsko – doprava, dopravní obslužnost, rozvoj měst a obcí a podpora prosperity regionu.

Ve všech 7 OP NUTS II se jedná o 4–5 prioritních os. Kromě technické pomoci, jež je obsažena ve všech 7 OP, se prakticky ve všech jedná o řešení otázek osídlení, dopravy a rozvoj cestovního ruchu.

Poněkud odlišnou polohu má Praha, která také tvoří region NUTS II. Pro hlavní město Prahu byly v současné době zpracovány dva základní rozvojové dokumenty: Strategický plán hl. m. Prahy na období 10–15 let a Analýza potřeb a návrh priorit HMP na období 2007–2013 se zaměřením na využití zdrojů EU. Klíčové priority na úrovni Prahy se týkají těchto sfér¹⁰³

- Věda, výzkum, inovace,
- lidské zdroje,
- řešení regionálních disparit,
- konkurenceschopnost.

4.4 Krajská úroveň, legislativní rámec, cíle

Co se týče krajské úrovně, tak zde se regionální politika uplatňuje prostřednictvím krajských zastupitelstev. Tyto zastupitelstva jsou tvořena ze členů zastupitelstva, jejichž počet členů závisí na počtu obyvatel v jednotlivém kraji.

---

¹⁰³ WOKOUN, R. *Ekonomika v prostoru – svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 189 s. ISBN 978-80-7201-698-3.

- Do 600 000 obyvatel 45 členů,
- nad 600 000 do 900 000 obyvatel 55 členů
- a nad 900 000 obyvatel 65 členů.

Zastupitelstvu je vyhrazeno předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně, vydávat obecně závazné vyhlášky kraje, volit zástupce kraje do regionálních rad regionů soudržnosti, koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat programy rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky kraje; k tomu schvalovat jejich zřizovací listiny.¹⁰⁴

Nejdůležitějším legislativním rámcem krajské úrovně je Zákon č.129/2000Sb., o krajích a dále také Zákon č. 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Podle zákona o krajích je kraj územním společenstvím občanů, které má právo na svou samosprávu, je spravován zastupitelstvem kraje, dále radou kraje, hejtmánem a krajským úřadem. Kraj je veřejnoprávní korporací, jež má svůj majetek a pečuje o rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Občanem kraje je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je přihlášená k trvalému pobytu v některé obci nebo také na území vojenského újezdu, který je v územním obvodu kraje. Každý občan kraje, který již dosáhl věku 18 let má určitá práva. Mezi ně patří například právo volit a být volen do zastupitelstva kraje, nebo také nahlížet do rozpočtu kraje a do závěrečného účtu kraje a vyjadřovat se k nim, mohou podávat orgánům kraje návrhy, připomínky a podněty.¹⁰⁵

Orgány kraje vykonávají na svém území jak samostatnou tak přenesenou působnost. Do samostatné působnosti kraje patří záležitosti, které jsou v zájmu kraje a jeho občanů. Patří sem například udělování různých pokut do maximální výše 200 tisíc korun, dále může zastupitelstvo předkládat návrhy Poslanecké sněmovně, vydávat obecně závazné vyhlášky kraje, schvalovat rozpočet i závěrečný účet kraje a spousta dalších. Co se týče přenesené působnosti, tak tu vykonávají orgány kraje ve věcech, které stanoví zákon. Na výkon

---

¹⁰⁴ Zákon č.129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ Zákon č.129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů.

přenesené působnosti obdrží kraj ze státního rozpočtu příspěvek. Mezi orgány kraje patří zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman a krajský úřad. Orgány kraje jsou zastupitelstvo kraje a rada kraje. O zastupitelstvu jsem se již zmiňovala výše. Rada kraje je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti a při výkonu své působnosti odpovídá zastupitelstvu. Radu tvoří hejtman, jeho náměstek a další členové rady, jejichž počet se také odvíjí od počtu obyvatel v kraji. Rada se schází podle potřeby a svolává jí hejtman. O každé schůzi se pořizuje zápis a na každém zasedání zastupitelstva rada podává zprávu o své činnosti. Hejtman zastupuje kraj navenek a je volen členy zastupitelstva, stejně tak jako jeho náměstek. Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené zastupitelstvem a radou a také napomáhá činnosti výborů a komisí.¹⁰⁶

Zákon č. 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje ukládá krajům následující úkoly. Analýzu a hodnocení úrovně rozvoje svého územního obvodu a schvalování programu rozvoje územního obvodu kraje. Dle tohoto zákona kraje podporují rozvoj soukromého podnikání ve prospěch krajů, spolupracují s ostatními kraji při plnění společných cílů.¹⁰⁷

Souhrnně lze říci, že úkolem krajské úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů krajů v oblasti regionálního rozvoje. Orgány kraje tvoří základní stavební jednotku pro tvorbu a realizaci regionálního rozvoje v ČR, spolupracují s ústředními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu.

Úkolem krajů je zejména¹⁰⁸

- koordinace rozvoje územního obvodu kraje a rozvoj odvětví v jejich samostatné působnosti,
- koncipování vnitřní rozvojové politiky krajů, zpracování a implementace rozvojových programů,

---

¹⁰⁶ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

¹⁰⁸ Strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163. s. ISBN: 80-239-7479-1.

- stanovení regionálních rozvojových priorit, ovlivňování vývoje regionálních disparit v rámci kraje a dbát o zachování krajinné a hospodářské pestrosti území.

Co se týče jednotlivých krajů, tak každý z nich má své dokumenty týkající se rozvoje. Jde o Strategii rozvoje hospodářství kraje a Program rozvoje kraje. Programy rozvoje krajů obsahují konkrétní opatření na realizaci hlavních a dílčích cílů a pro všechny kraje mají podobnou strukturu. Tyto programy by měly sloužit jako podklad pro vypracování operačních plánů NUTS II.

Globální cíle jednotlivých krajů České republiky jsou velmi podobné. V podstatě jde o to, aby docházelo ke zvýšení ekonomické výkonnosti a zvýšení prosperity kraje, a aby z nich byly dynamicky se rozvíjející regiony. Ke splnění těchto globálních cílů je potřeba splnit dílčí cíle krajů. Jednotlivé kraje mají své prioritní osy (prioritní oblasti, okruhy priorit, problémové okruhy, kritické oblasti), kde jsou tyto dílčí cíle uvedené, a které je potřeba splnit k dosažení hlavních globálních cílů. Mezi tyto prioritní osy patří Prosperující ekonomika, Rozvoj podnikání, Nové technologie, Lidské zdroje, Kvalita života, Infrastruktura, zejména ta dopravní, Cestovní ruch a Životní prostředí.

4.5 Obecní úroveň, legislativní rámec, cíle

Na obecní úrovni je regionální politika realizována prostřednictvím jednotlivých samosprávních orgánů obcí a měst, což jsou hlavně zastupitelstva. Zastupitelstvo obce je tvořeno ze členů zastupitelstva. Jejich počet je dán počtem obyvatel v jednotlivých obcích následovně¹⁰⁹

- Do 500 obyvatel je zastupitelstvo tvořeno 5-ti až 9-ti členy.
- Od 500 do 3 000 obyvatel 7-mi – 15-ti členy.
- Od 3 000 do 10 000 obyvatel 11-ti – 25-ti členy.
- Od 10 000 do 50 000 obyvatel 15-ti – 35-ti členy.
- Od 50 000 do 150 000 obyvatel 25-ti – 45-ti členy.
- Od 150 000 obyvatel 35-ti -55-ti členy.

---

¹⁰⁹ Zákon č.198/2000 Sb., o obcích.

V oblasti samosprávy je hlavním samosprávným orgánem, rozhoduje usnesením a může přijímat obecně závazné vyhlášky. Co se týče pravomocí, tak schvaluje program rozvoje územního obvodu obce, územní plán, rozpočet obce a závěrečný účet, zřizování příspěvkových organizací a organizačních složek obce, volí starostu, místostarosty a ostatní členy rady.¹¹⁰

Nejdůležitější roli v oblasti legislativy na této úrovni hraje zákon 128/2000 Sb., o obcích a potom také jako na všech úrovních zákon 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří celek, který je vymezen hranicí obce. Území každé obce je vymezeno jedním nebo více katastrálními územími. Každá obec má své občany, těmi jsou všechny fyzické osoby, které jsou občany ČR a jsou v obci hlášeni k trvalému pobytu. Občané, kteří mají více než 18 let, mají svá určitá práva. Těmi jsou například právo volit a být volen do obecního zastupitelstva, nebo hlasovat v místním referendu.¹¹¹

Obec vykonává samostatnou a přenesenou působnost. Samostatnou působností se rozumí spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o výkon přenesené působnosti, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zvláštní zákon. Obce mohou dále určitými způsoby spolupracovat a vytvářet svazky obcí. Tyto svazky se vytvářejí za účelem jejich ochrany a prosazování jejich společných zájmů. Předmětem svazků obcí nejčastěji bývají například úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, zabezpečování čistoty obcí, zavádění a rozšiřování inženýrských sítí, správa majetku obcí, zejména pak místních komunikací, domovního a bytového fondu, sportovní a kulturních zařízení a spousta dalších. Přenesená působnost znamená, že obec na svém území vykonává státní správu ve věcech, která stanoví zákon.¹¹²

Mezi orgány obce patří zastupitelstvo a rada obce, starosta zastupuje obec navenek a stojí v čele obecního úřadu. Zastupitelstvo obce je tvořeno ze členů zastupitelstva. Počet

---

¹¹⁰ Zákon č.198/2000 Sb., o obcích.

¹¹¹ Zákon č.198/2000 Sb., o obcích.

¹¹² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

členů je dán počtem obyvatel v obci a také její velikostí. Zastupitelstvo si také může zřídit své iniciativní a kontrolní výbory. Nejčastěji se zřizují finanční a kontrolní výbory. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolní výbor kontroluje dodržování právních předpisů obecním úřadem na úseku samostatné působnosti, kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce. Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a za její výkon odpovídá zastupitelstvu obce. Jako své iniciativní a kontrolní orgány si Rada může zřizovat komise. Starosta zastupuje obec navenek. Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo nebo rada obce a pomáhá komisím a výborům v jejich činnosti. V rámci přenesené působnosti vykonává státní správu.¹¹³

Na území České republiky se nacházejí kromě malých obcí a měst také statutární města. V Česku je statutárním městem takové město, které si může svoji správu organizovat podle základní městské vyhlášky, která je označována jako statut města. Tato vyhláška může vymezit městské části nebo městské obvody a může na ně přenést některé své působnosti přenesené státní správy i samostatné působnosti města.¹¹⁴

Zákon o podpoře regionálního rozvoje ukládá obcím povinnost zajišťovat dílčí úkoly spojené s procesem podpory regionálního rozvoje, na žádost ministerstva jsou povinny poskytnout součinnost pro přípravu a realizaci strategie regionálního rozvoje. Obec ve své samostatné působnosti spolupracuje s krajem, na jehož území se nachází, může také podporovat rozvoj podnikatelských aktivit pro rozvoj regionu, či sdružovat své prostředky se sousedními obcemi při zajišťování rozvojových programů společných více obcím.¹¹⁵

Co se týče cílů obcí a měst, tak větší města mají také své strategické dokumenty rozvoje. Většinou jde programy rozvoje měst a obcí, které obsahují opatření na realizaci hlavních a dílčích cílů. Tyto dokumenty mají velmi podobnou strukturu jako rozvojové dokumenty krajů. Mezi prioritní oblasti či osy rozvoje měst a obcí patří podobně jako u

---

¹¹³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

¹¹⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

¹¹⁵ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

krajů Tvorba a rozvoj podnikatelského prostředí, Ekonomika, Infrastruktura – jak technická tak dopravní, Rozvoj lidských zdrojů, Životní prostředí nebo také rozvoj cestovního ruchu.

Menší obce většinou žádné strategické dokumenty rozvoje nemají, ovšem všechny mají do budoucna připravené určité projekty či záměry. Většinou jde o vylepšování infrastruktury a zkvalitňování občanské vybavenosti. Konkrétně jde o výstavbu cyklostezek, rekonstrukce dětských, sportovních hřišť či kulturních domů.

4.6 Institucionální soustava regionální politiky v České republice jako systém – Shrnutí a zhodnocení cílů

Institucionální soustava regionální politiky v České republice funguje jako jeden systém. Všechny úrovně jsou vzájemně propojené a mají mezi sebou určitý vztah.

Provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie zabezpečuje Strategie regionálního rozvoje České republiky.

Cíle EU × Cíle státní úrovně (Ministerstvo pro místní rozvoj)

Dlouhodobým cílem regionální politiky EU je snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi regiony, podpora územní spolupráce a regionální konkurenceschopnosti. Mezi hlavní cíle EU pro období 2007 - 2013 patří cíl Konvergence. Zde jde hlavně o podporu a zlepšování podmínek ekonomického růstu. Dalším cílem je Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. U tohoto cíle jde o posilování konkurenceschopnosti regionů, o podporu malého a středního podnikání, růst zaměstnanosti prostřednictvím investic do lidských zdrojů a ochranu životního prostředí. Třetím cílem je Evropská spolupráce, kde jde o posilování neformální regionální spolupráce.

Globálním cíle ČR je všestranný rozvoj regionů, zvyšování konkurenceschopnosti a snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi regiony. Prvním z hlavních cílů ČR je Konvergence. Strukturu tohoto cíle tvoří 8 operačních programů. V rámci těchto programů, mezi které patří: Doprava, Životní prostředí, Podnikání a inovace, Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělání pro konkurenceschopnost, Výzkum a vývoj pro inovace, Integrovaný operační program a Technická pomoc, jde o následující cíle. Modernizaci

železniční a dálniční sítě, zlepšování kvality vod a prostředí, zlepšování nakládání s odpady, dále o rozvoj podnikatelského prostředí, podporování zakládání firem, rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti, podporu počátečního, terciálního a celoživotního vzdělávání, vědeckovýzkumná spolupráce veřejného a soukromého sektoru, posilování vzdělávacích kapacit vysokých škol, modernizace veřejné správy či efektivní využití prostředků ze strukturálních fondů. Dalším hlavním cíle regionální politiky ČR je Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Ten má jinou strukturu než tento samý cíl u Evropské Unie. Je tvořen dvěma operačními programy. Jsou jimi OP Praha konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita. V rámci těchto programů jde o zlepšování infrastruktury, zlepšování podnikatelského prostředí, podporu vzdělávání. Třetím cílem je Evropská územní spolupráce. Zde jde o přeshraniční spolupráci, Národní spolupráci a Mezuregionální spolupráci. Konkrétně o podporu cestovního ruchu, propojení technické a dopravní infrastruktury, ochranu životního prostředí či výzkum v oblasti územního plánování.

Pokud by byly hlavní cíle EU a ČR brány jednotlivě, byl by v naprostém souladu pouze cíl Evropská spolupráce, kde jde u obou institucí o totéž, tedy o přeshraniční spolupráci různých regionů o podporu cestovního ruchu, či zlepšení propojení infrastruktury. Co se týče prvního cíle ČR Konvergence, tak ten je spíše v souladu s druhým cílem EU, kterým je Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Zde jde hlavně o zvyšování konkurenceschopnosti regionů, rozvoj podnikatelského prostředí, zlepšování životního prostředí, růst zaměstnanosti. Celkově jsou ale dlouhodobé globální cíle EU i ČR jednoznačně v souladu. Oběma institucím jde o zvyšování konkurenceschopnosti regionů a snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony.

Cíle Regionů × Krajů × Obcí

Cíle regionální úrovně tvoří sedm regionálních operačních programů. Jde o operační programy Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko. V každém z těchto operačních programů jsou cíle téměř totožné. Jde především o rozvoj dopravní obslužnosti, cestovního ruchu, rozvoj podnikatelského prostředí, měst a obcí. Jelikož jsou regiony soudržnosti tvořeny spojením dvou nebo více krajů, je zcela logické, že cíle jednotlivých regionů soudržnosti a krajů

budou velmi podobné ne-li stejné.

Každý jednotlivý kraj má své dokumenty týkající se rozvoje. Jde buď o Strategii rozvoje kraje, nebo o Program rozvoje kraje. Tyto dokumenty obsahují hlavní a dílčí cíle a pro všechny kraje mají podobnou strukturu. Ke konkrétním cílům kraje patří podpora podnikatelského prostředí, rozvoj dopravní infrastruktury, rozvoj cestovního ruchu, životního prostředí a další.

Cíle těchto dvou institucí jsou ve vzájemné shodě. Jak už bylo zmíněno, je to dáno tím, že regiony soudržnosti jsou tvořeny dvěma nebo více kraji. Další provázanost cílů regionů soudržnosti a krajů je zaručena tím, že programy rozvoje krajů slouží jako podklad pro vypracování operačních plánů NUTS 2. Jak regiony soudržnosti, tak kraje se snaží o podporu podnikání, rozvoj infrastruktury, rozvoj cestovního ruchu a nebo rozvoj obcí a měst.

Poslední institucí jsou obce. Co se týče jejich cílů, tak většina z nich mají své dokumenty, které obsahují opatření na realizaci hlavních a dílčích cílů. Tyto dokumenty mají velmi podobnou strukturu jako rozvojové dokumenty krajů. Menší obce většinou žádné strategické dokumenty rozvoje nemají, ovšem všechny mají do budoucna připravené určité projekty či záměry. Ať už cíle větších či menších obcí jsou ve vzájemné shodě. U větších měst jde především o rozvoj podnikatelského prostředí, rozvoj infrastruktury, rozvoj lidských zdrojů, cestovního ruchu. U menších obcí jde také o vylepšování či opravy infrastruktury, zkvalitňování občanské vybavenosti, či rozvoj cestovního ruchu.

Souhrnně by se tedy dalo říci, že cíle institucí regionální politiky, tedy cíle EU, Ministerstva pro místní rozvoj, krajů a obcí jsou velmi podobné ne-li stejné. Ovšem existují také určité rozpory či problémy při jejich plnění a plánování. Problémem může být například nejednotná terminologie, kterou používají jednotlivé kraje či obce ve svých strategických dokumentech, například: prioritní oblasti, okruhy priorit, problémové okruhy, kritické oblasti, dále také nedostatečná provázanost mezi strategickým a finančním plánováním, nebo chybné a nelogické postupy, které jsou v praxi často prováděny.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo vymezit na základě popisu cíle jednotlivých institucí regionální politiky v České republice, tedy cíle ministerstva pro místní rozvoj a ostatních ministerstev, dále cíle regionů soudržnosti, krajů, obcí a také Evropské unie a tyto cíle porovnat a zjistit jejich vzájemný soulad či nesoulad.

Práce je rozdělena na dvě části. Praktickou a teoretickou. V teoretické části jsem se věnovala vymezení základních pojmů a definicím, které jsou důležité pro pochopení tématu regionální politiky jejího institucionálního zabezpečení. Jedná se hlavně definice regionální politiky, což je obtížně definovatelný pojem, který není jednoznačný a v průběhu let prochází vývojem. Žádná definice není všeobecně uznávanou. Proto jsem v práci uvedla co nejvíce definic, pro co nejlepší pochopení pojmu. V teoretické části jsem se dále věnovala pojmu region, důvodům vzniku RP, obecným nástrojům a cílům RP.

Po zpracování teoretických poznatků jsem se zabývala praktickou částí. Její první část byla věnována vývoji regionální politiky v České republice až po zhodnocení současného stavu. V této části jsem zmínila současnou typologii regionů a současné fungování regionální politiky České republiky, což je důležité pro pochopení fungování institucionální soustavy regionální politiky v České republice

V druhé kapitole jsem rozebírala nástroje regionální politiky, které jsou chápány jako prostředky, prostřednictvím kterých je dosahováno zamýšlených cílů regionální politiky. Jde hlavně o strategické dokumenty k regionální politice, které jsou používány na všech úrovních regionální politiky. Dále jde o finanční nástroje, které mají podobu zdrojů EU, veřejných zdrojů a soukromých zdrojů a metodické, které poskytují metodické pokyny, konzultaci a poradenství či výzkumné úkoly.

Poslední část práce byla zaměřena na popis cílů Institucionální soustavy regionální politiky v České republice a na zhodnocení, zda jsou cíle jednotlivých institucí v souladu či rozporu. V této práci jsem dospěla k závěru, že Institucionální soustava regionální politiky v České republice funguje jako jeden systém. Všechny úrovně jsou vzájemně propojené a mají mezi sebou určitý vztah. Tato propojenost je zabezpečena existencí Strategie regionálního rozvoje České republiky a také tím, že programy rozvoje krajů slouží jako podklad pro vypracování operačních plánů NUTS 2. Dalším závěrem bylo, že cíle jednotlivých institucí regionální politiky jsou ve vzájemném souladu, kdy všem institucím

jde obecně o rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti. EU, Ministerstvu pro místní rozvoj, regionům soudržnosti a krajům, jde o rozvoj jednotlivých regionů a městům a obcím o jejich vlastní rozvoj, což spolu logicky souvisí.

Při zpracování diplomové práce jsem získala řadu nových vědomostí o tomto tématu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura:

- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. 221 s. ISBN 80-246-0384-5.
- DOČKAL, V. *Šest let regionální politiky v ČR: šance a limity*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 115 s. ISBN 80-210-3983-3.
- KRBOVÁ, JANA. *Vybrané problémy regionální politiky*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2008. 31 s. ISBN 978-80-245-1349-2.
- LACINA, KAREL. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1 vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
- MALINOVSKÝ, J., SUCHÁČEK, J. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky EU*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, 2008. 959 s. ISBN 80-248-1117-0.
- MATES, P, WOKOUN, R a kol. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 200 s. ISBN: 80-7175-100-6.
- *Ministerstvo pro místní rozvoj*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 39 s.
- *Strategie regionálního rozvoje*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7479-1.
- VITURKA, M. *Regionální ekonomie a politika II*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 131 s. ISBN 978-80-210-4478-4.

- WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, R. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 3. vyd. Praha: Ifec, 2001. 266 s. ISBN 80-86412-08-3.
- WOKOUN, R. *Ekonomika v prostoru – svět, střední Evropa, EU, OECD, ČR*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 189 s. ISBN 978-80-7201-698-3.
- WOUKOUN, R., MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.
- WOKOUN, R. *Regionální a strukturální politika Evropské unie: obecná východiska, implementace a monitorování*. 1. vyd. Praha: Oekonomika, 2004. 78 s. ISBN:80-254-0734.

Internetové zdroje:

- Veřejná správa a regionální rozvoj [online]. Dostupné z http://www.scomp.cz/demo/scomp/eurad/Verejna_sprava_a_regionalni_rozvoj_demo/P1004/Page.htm#top
- Ministerstvo vnitra, časopisy [online]. 2008 Dostupné z <http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2007/19/pril2.html>
- Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z <http://www.mmr.cz/regionalni-politika>

- Výzkum a vývoj v České republice [online] 2006. Dostupné z <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=13633>>
- Business info [online] 2006. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/koncepce-a-politiky/strategie-hospodarskeho-rustu-cr/1000502/38890/>>
- Vláda České republiky [online] 2008. Dostupné z <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/predstavujeme/narodni-strategicky-referencni-ramec:-strategicky-dokument-v-oblasti-operacnich-programu-38806/>>
- Deník veřejné správy [online]. 2009. Dostupné z <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6231613>>
- Evropský parlament [online]. 2009. Dostupné z <http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/008-56271-152-06-23-901-20090525STO56250-2009-01-06-2009/default_cs.htm>
- Evropa [online]. Dostupné z <http://europa.eu/institutions/inst/council/index_cs.htm>
- Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.crr.cz/cs/regiony/regionalni-rozovjove-agentury>>
- Fondy Evropské Unie [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/e>>
- Fondy Evropské Unie [online]. 2009. Dostupné z <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/baba0790-c40d-4727-9230-b89540103c68/Strategicke-obecne-zasady-Spolecenstvi---ceska-ver>>

- Monitor: Regionální politika v České republice [online]. 2009 Dostupné z <http://monitor7.blogspot.com/2009/05/regionalni-politika-v-ceske-republice.html>
- Úloha MMR v regionální politice státu [online]. 2008. Dostupné z <http://www.mmr.cz/uploads/MMR_Temata/REGIONALNI_POLITIKA/Informace_Udalosti_RP/Konference_Brno_listopad_2008/081203_10_let_RP_Brno.ppt>
- Business info [online]. Dostupné z http://www.businessinfo.cz/files/2005/071003_obrazek_10.gif

Zákony:

- Zákon č. 248, o podpoře regionálního rozvoje.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích..
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RP	Regionální politika
ČR	Česká republika
EU	Evropská Unie
SRR	Strategie regionálního rozvoje
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NUTS	Regiony soudržnosti
SOZS	Strategické obecné zásady společenství

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Rozvojové osy

Obrázek č. 2 Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu

Obrázek č. 3 Prorůstový přístup

Obrázek č. 4 Disparitní přístup

Obrázek č. 5 Regionální rozvojové agentury

Obrázek č. 6 Regiony soudržnosti a kraje ČR.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Typologie regionální struktury

Tabulka č. 2. Regiony se soustředěnou podporou státu

Tabulka č. 3. Dálnice v ČR